

Lang leve de
theaterfotograaf

Pag. 5

Haagse Humoristen
door Sjaak Bral

Pag. 10-11

10% extra korting
met deze bon

Dr. Kitchen

Actie

**Complete Duitse
keuken voor €3.500**

Van der Kunstraat 177
MegaStores Den Haag (begane grond)

www.DrKitchen.nl

085 - 303 65 98

De Haagse krant van alle tijden

Liefdesverdriet op zijn Haags

Vrijwel iedereen kent het wel. Liefdesverdriet. De onwerkelijke klap als een relatie verbroken wordt. Verdriet, pijn, boosheid maar ook ongeloof. Niet willen en kunnen accepteren dat het voorbij is. Totdat de waarheid door-dringt. De meeste mensen doorstaan de woeste zee van golvende emoties en pakken de reddingsboei op. Een enkeling dreigt kopje onder te gaan. Terwijl anderen in de waan van het moment overgaan tot een emotionele daad.

Februari 1952

Dat liefde langs vreemde wegen kan gaan, bewijst een 25-jarige autohersteller uit Den Haag. De Amsterdamse politie krijgt in de nacht van zaterdag op zondag een melding dat op het dak van het Paleis op de Dam, die op dat moment in de steigers staat, een persoon rondsluip. Twee agenten gaan naar het plein en zien bij aankomst iemand naar beneden klimmen. Eenmaal op de begane grond aangekomen, wordt de persoon in de kraag gepakt. Het blijkt de 25-jarige Hagenaar te zijn. Op het politiebureau beweert hij een brief te hebben bevestigd aan de benen van Atlas, de god die op het dak van het Paleis de wereldbol draagt. De verbaasde agenten denken dat

het om een smoes gaat of dat ze met een zonderling te maken hebben. Als even later een brief, hangend aan een lap stof en gewikkeld om het been van Atlas, wordt gevonden, verklaart de Hagenaar dat hij uit puur liefdesverdriet heeft gehandeld. De brief is geadresseerd aan een Haags meisje die de autohersteller de deur had gewezen en hem verweten had geen held te zijn. Met zijn daad probeerde de Hagenaar het tegendeel te bewijzen.

November 1953

Op een zaterdagmiddag klimt een 23-jarige Haags ateliermeisje boordevol liefdesverdriet vijftig meter hoog de mast van radio-Scheveningen in. Aan de voet staat haar bezorgde en verblufte

Luchtfoto Duindorp met op de voorgrond de zendmast Scheveningen Radio, waar het 23-jarige meisje met liefdesverdriet in klom in 1953. Foto: Ingrid van Biljouw, collectie Haags Gemeentearchief

ex-verloofde. Enkele minuten tevoren had hij haar verteld niets meer in de verlovings te zien. Ten einde raad klimt de jongeman, een instrumentenmaker, ook de mast in en probeert vervolgens het meisje veilig op de begane grond te krijgen. Na langdurig overleg 'op hoog niveau' klimmen beiden terug. Beneden aangekomen valt het meisje overmand door alle emoties flauw in de armen van haar geliefde. Op het politiebureau verklaart de 23-jarige Haagse dat ze alleen maar van het mooie uitzicht heeft willen genieten.

Oktober 1962

Op zaterdagavond loopt een beschonken man het politiebureau aan het Huijgenspark binnen. Geëmotioneerd verklaart hij liefdesverdriet te hebben. De man vertelt de dienstdoende

politiemannen enkele glazen bier te hebben gedronken. Vervolgens vraagt hij de verbaasde agenten of hij in het politiebureau kan overnachten. Om dit verzoek kracht bij te zetten vertelt hij bij een naburige broodjeszaak met een steen een spiegelruit van drie bij vijf meter te hebben vernield. De dronken man ziet zijn wens vervuld en brengt de nacht in een cel door. Op dat moment niet realiserend dat er een schade van 1400 gulden op hem wacht.

Mei 1963

De Haagse politie heeft een twintigjarige loodgieter ingesloten die uit liefdesverdriet met een gestolen auto naar Oost-Duitsland wilde vluchten. De West-Duitse grensbewaking in Helmstedt (bij het IJzeren Gordijn), had de Hagenaar tegengehouden en hem een week in de cel laten zitten wegens

illegaal verblijf in West-Duitsland. De marechaussee nam de jongen daarna aan de Nederlandse grens over en bracht hem terug naar Den Haag. Op het politiebureau verklaart de loodgieter dat hij na een ruzie met zijn meisje neerslachtig door Den Haag is gaan slenteren. Onderweg ziet hij een niet afgesloten auto met het sleuteltje nog in het contact. In een opwelling besluit hij de auto te 'lenen' en ermee rond te rijden om vervolgens overmand door verdriet de vlucht te nemen naar Duitsland. Met behulp van zijn rijbewijs passeert hij de douane. De West-Duitse bewaking aan de zonegrens blijkt echter heel wat strenger te zijn.

Jan Kaffa
janaffa@hotmail.com

Vervolg op pagina 4

Het beeld van Atlas op de achtergevel van het Paleis op de Dam te Amsterdam. De 25-jarige Hagenaar bestee in 1952 het gebouw en knoopte een liefdesbrief aan de benen van Atlas. Fotocollectie Van de Poll, Nationaal Archief

van der VLUCHT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlucht.nl
www.glashandel-vandervlucht.nl

OPRUIMING Tot
50% korting
op dames- en heren merkschoenen

Prins Hendrikstraat 132-134
Den Haag
070 - 363 75 19
JOHAN WASSENAAR
Johanwassenaar.nl

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.

CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING

BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSpraak 070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL

DEN HAAG EN OMSTREKEN

Oproepjes

De gratis rubriek 'Oproepjes' is een zeer populaire!
Hulp of reactie nodig van onze lezers?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Gerrit van Houten

Ik wil even reageren op jullie artikel over Gerrit van Houten en zijn aquarel van de Oosterhaven in Groningen (De Haagse Tijden 15 juni, 2021). Voor zover ik weet was Sientje van Houten zijn oudste zus. Inderdaad getrouwd met Van Mesdag. Van je familie moet je het maar hebben dus. Dat jullie dit artikel en aquarel plaatsten vind ik erg leuk omdat ik aan het Eemskanaal en de Oosterhaven ben opgegroeid. De familie van Houten was toen nog een bekende familie (in de jaren vijftig).

Hans van der Baan

hansvanderbaan@gmail.com

jaar was foto's zijn genomen, heb ik deze leuke foto voor de grap als eerste in mijn fotoalbum geplakt. Ik was al het vijfde kind en er zouden nog vier kinderen na mij komen. Mijn ouders woonden in de Weimarstraat en een zus van mijn moeder op de Suezkade. Dus ik vermoed dat mijn ouders bij mijn oom en tante op bezoek zijn geweest. Ik heb mijn eigen fantasie op het fotootje losgelaten en altijd gedacht dat ook de vrouw van het beeld in

verwachting was en dat door de overeenkomst met mijn moeder mijn vader deze foto had genomen. Nu blijkt dat het beeld 'verkeer en veiligheid' moet uitbeelden. Ook de mooie kindjes aan de zijkant van de brugleuning heb ik nooit eerder gezien, en ga toch binnenkort weer eens kijken. Wat een interessante man deze Joop van Lunteren, ik ben dankzij dit artikel een stuk wijzer geworden en wat leuk dat de auteur Joan Verheij op zo'n bijzondere manier met zijn vrouw en daardoor zijn werk in aanraking is gekomen.

Meta-van Vliet-Nennie

meta.vanvliet@ziggo.nl

Hotel Wittebrug

In De Haagse Tijden van 24 augustus j.l. verscheen een oproep om herinneringen te delen aan het voormalige, roemrijke Hotel Wittebrug op de hoek Nieuwe Parklaan/Badhuisweg. Meer dan veertig reacties kwamen binnen, uit het hele land! Heel graag wil ik iedereen bedanken die de moeite heeft genomen om te graven in zijn herinneringen van vijftig jaar geleden of zelfs meer en die met mij te delen. De

reacties waren van zeer uiteenlopende maar altijd positieve aard en kostelijke lectuur om te lezen! Binnenkort verschijnt een samenvattend artikel over de herinneringen aan Hotel Wittebrug in deze krant. En wie weet volgt er nog een keer een klein boekje over het hotel!

Eeke Crabbendam

crab@telfort.nl

Bunkers in Voorburg

Als oud-Voorburger speelden we vroeger bij de bunkers aan het einde van de Roodelaan in Voorburg. In de winter sleeden we ervan af. Weet iemand waarom die bunkers daar stonden en met welk doel? Ik ben erg benieuwd wie mij met deze vraag kan helpen.

C. Pieter van Vloten

info@pietersfotos.nl

TROTS

Geluksklavertje vier

Na drie kleinzonen, zonen van mijn zoon, kreeg mijn (toen single) dochter ook een zoon. Het was een klein jaar naar het overlijden van mijn man, hun opa. Ik heb deze jongen geboren zien worden en heb zijn navelstreng doorgeknipt. Ook heb ik hem mogen aangeven bij de burgerlijke stand. Vervolgens ben ik erg betrokken geweest bij de zorg voor mijn vierde kleinzoon. De andere drie kleinkinderen gingen toen al naar school. Iedere vrijdag bracht ik tijd met hen door na schooltijd. We dronken thee en aten roze donuts. De komst van mijn laatste kleinzoon heeft er zeker voor gezorgd dat ik het gemis van mijn man iets beter kon verwerken. Inmiddels zijn we tien jaar verder en alle vier doen het ontzettend goed. Mijn dochter is overigens getrouwd met de vader van deze kleinzoon. Ik ben ontzettend blij en tevreden en ga binnenkort zelfs met de middelste twee kinderen een vliegreisje maken! Het leert mij dat de dingen nu eenmaal gaan zoals ze gaan.

(Oma) Patty Robert

pat47robert@gmail.com

Heeft u ook een TROTS en wilt u die delen met de lezers van De Haagse Tijden? Stuur uw verhaal (+/- 150 woorden) en foto dan naar redactie@dehaagsetijden.nl

Startbijeenkomst Groene strand Zandmotor

Op 23 en 26 februari start het project Groene strand Zandmotor, met een digitale bijeenkomst en een bezoek aan de zandmotor. Het project Het Groene Strand richt zich op het versterken van de natuur en de natuurbeleving op de Nederlandse stranden. Waar is de natuur zo wijs en nadrukkelijk aanwezig en tegelijkertijd zo sterk onder druk? We zoeken mensen en organisaties met hart voor zee, zand en kust natuur, die zich (willen) inzetten voor een natuur-

lijke kust. Door voorlichting te geven aan bezoekers willen we bereiken dat het strand meer ruimte krijgt voor plant en dier. De digitale bijeenkomst is van 10:30 tot circa 12:00 uur; hierin wordt het project toegelicht. Op 26 februari wordt de Zandmotor van 13:30 - 15:30 uur bezocht. Tijdens de bijeenkomst worden de ideeën en mogelijkheden met elkaar besproken en geïnventariseerd waaraan eenieder kan deelnemen of al doet. Vraag het programma, een zoomcode en de verzamelplek aan via: medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com

Uitgeverij De Haagse Tijden

Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel of Jolanda Kraanen en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Langs deze onsympathieke weg

Ik heb al meer dan 46 jaar een uit de hand gelopen vakantieliefde. Na mijn eindexamen heb ik tijdens de zomervakantie een leuke jongeman leren kennen, die ik nog iedere dag zie. Hij is natuurlijk inmiddels iets minder jong, maar nog wel steeds leuk. Niet iedereen vindt een geschikte partner tijdens de vakantie, op het werk, bij een vereniging of in de kroeg. Of bij welke gelegenheid waar je mensen leert kennen. Soms moet de liefde een handje geholpen worden.

Vandaag de dag zijn er ontelbare datingapps, maar voordat die er waren, moest degene die naar een partner zocht een advertentie in de krant zetten. En heel lang waren dat ook huwelijksadvertenties, want ongetrouwd samenwonen kwam nauwelijks

belangrijk. Dat zie je in aanduidingen als: ‘van Chr. Beginselen’ ‘Rooms Katholiek’. Nu hoefden de adverteerders dat er alleen bij te zetten in de algemene kranten. Adverteerde je in een katholieke of protestants-christelijke krant, was het natuurlijk vanzelfspre-

ken. Dat zie je in aanduidingen als: ‘van Chr. Beginselen’ ‘Rooms Katholiek’. Nu hoefden de adverteerders dat er alleen bij te zetten in de algemene kranten. Adverteerde je in een katholieke of protestants-christelijke krant, was het natuurlijk vanzelfspre-

1921 een weduwe graag ‘voor zichzelf en hare jeugdige kinderen hertrouwen’. Blijkbaar moet het haar geen moeite gekost hebben iemand te vinden, want bij het zoeken op de aanduiding ‘kind geen bezwaar’ vond ik in ruim honderd jaar krantenarchief meer dan 30.000 advertenties. Overigens zie je deze toevoeging ook staan in advertenties waar voor moederloze gezinnen een huishoudster wordt gezocht. Achter die advertenties zat

Het Parool 17-10-1992. Bron: Delpher

beginnen er teksten als ‘leuke of vlotte verschijning’ bij te komen. Of ‘blond’ en ‘slank’. Gelukkig zocht niet iedere man een vrouw met mannequinmaten, ik neem tenminste aan dat met ‘volslank’ meer het type vrouw bedoeld wordt dat te zien is op schilderijen van Rubens. Ook zetten de adverteerders in de vijftiger en zestiger jaren vaker in de tekst wat hun hobby’s of vrijetijdsbestedingen zijn.

Ontwikkeling
In de zeventiger jaren zie je steeds meer advertenties in de kranten, nog wel onder het kopje ‘huwelijk’. De wat uitgebreidere advertenties worden steeds completer. Lengte, beschrijving uiterlijk, opleiding, liefhebberijen; het staat er allemaal bij. In de jaren tachtig gaat de rubriek ‘huwelijk en kennismaking’ heten, het boterbriefje is niet het enige doel van de advertenties. En sommige teksten worden steeds explicieter: ‘sexuele jonge man zoekt sexuele vrouw’ of ‘bisexuele man zoekt contact met bisexuele man of echtpaar’. Tien jaar later, begin negentiger jaren heet de rubriek ‘huwelijk, kennismaking enz.’ en de variatie in vraag en aanbod en het aantal advertenties neemt nog verder toe. Niet roken duikt voor het eerst op, waarbij ik gelijk moet denken aan de uitdrukking ‘kissing a smoker is like licking an ashtray’, dus ik begrijp deze eis in een advertentie erg goed.

Duurzaam
Bij alle varianten van gezocht contact, bleek er toch één heel constant te zijn. Veel mensen zeiden expliciet op zoek te zijn naar een duurzame relatie. Waarbij wel de lijst van eisen en eigenschappen die mensen opstelden, steeds langer werd. Omdat advertenties duur waren, moest er wel geschrapt worden. Kun je je Koot en Bie nog herinneren met ‘man met baardje zoekt vrouw’? Zoek maar eens op deze zin in YouTube, de scène is nog steeds erg leuk.

Als titel van dit artikel heb ik gekozen: *langs deze onsympathieke weg*. Dat is een tekst die in veel huwelijksadvertenties te vinden is en die klinkt als een soort verontschuldiging. Alsof de zoeker zich schaamt voor het feit dat het via de ‘gewone’ wegen niet lukt om iemand te vinden. De rubriek huwelijk en kennismaking is vrijwel uit de kranten verdwenen, ook op dit terrein leven we in een digitale wereld. Maar de zoektocht naar een partner of contact blijft, waarbij ik de indruk heb dat het tegenwoordig heel gewoon is dat je vertelt dat je actief naar een date of partner zoekt.

Jacqueline Alders
info@jacquelinealders.nl
Stadswandelingen en Fietstours in Den Haag
www.ikgidsudoordenhaag.nl

“Man met baardje zoekt vrouw”

voor. Later kwam het wat bredere begrip contactadvertentie in zwang. Ik ben eens in het online archief (www.delpher.nl) met Nederlandse kranten gedoken om te zien wat er zoal gezocht en aangeboden werd.

Inkomen of vermogen
Wat opvalt bij huwelijksadvertenties die voor de Tweede Wereldoorlog werden geplaatst: geld speelt vaak een belangrijk rol bij de partnerkeuze. In 1921 meldt zich in de Haagsche Courant een weduwnaar op zoek naar een meisje of weduwe. Hij zet zijn inkomen van f2000,- er gelijk bij én in de advertentie staat dat hij een vrouw zoekt met ‘liefst enig fortuin’. Direct daaronder biedt zich een ‘beschaafde dame van middelbare leeftijd, niet onbemiddeld’. Een veertigjarige man laat weten dat hij f200,- per maand verdient, maar is dan weer zo sympathiek om erbij te zetten: ‘vermogen of stand wordt niet verlangd’.

Ik zag advertenties uit 1936 met aanduidingen als ‘alleenstaande jonge dame van goeden huize met comfortabel home z.k.m. gefort. heer’. En ook: ‘dame met vast inkomen wenst kennismaking met dito heer, liefst ambtenaar of militair’. Dat waren destijds beroepen waar je niet of nauwelijks uit kon worden ontslagen, dus deze dame had echt behoefte aan vastigheid. Waarbij we niet moeten vergeten dat de dertiger jaren niet voor niets de crisisjaren werden genoemd en de werkloosheid toen heel hoog was.

Godsdienst
Ook godsdienst is voor de oorlog

kend dat je een gelijkgezinde man of vrouw zocht. Dat geldt ook voor de advertenties in het Nieuw Israëlitisch weekblad, het joodse periodiek. In de advertenties in die krant viel me iets op wat ik niet in andere kranten vond. Er staat een aantal keren ‘geen sjadjen’ bij. Of juist ‘sjadjen gezocht’ of ‘sjadjen met jarenlange ervaring biedt bemiddeling aan’. En sjadjen betekent: ‘koppeelaar, huwelijks-onderhandelaar, iemand, die zich bezighoudt met het inleiden en voeren van huwelijks-onderhandelingen’. De laatste keer dat ik dit begrip vond, was in een advertentie in 1967: ‘Gezocht: sjadjen, bekend in zeer goede kringen’.

Kind wel of geen bezwaar
In deze tijd met veel echtscheidingen komt het natuurlijk vaak voor dat een van de twee part-

Nieuw Israëlitisch weekblad 23-04-1920. Bron: Delpher

ners (of allebei) al kinderen uit een eerdere relatie hebben. Voor de oorlog kwamen echtscheidingen veel minder voor, maar er waren wel weduwen of weduwnaars met kinderen. Zo wil in

Haagsche Courant 25-06-1921. Bron: Delpher

natuurlijk een praktische reden, maar het zal toch ook voorgekomen zijn dat de heer des huizes uiteindelijk met de huishoudster trouwde. Verkapte huwelijksadvertenties dus wellicht.

Uiterlijk en liefhebberijen
In een moderne datingapp zijn foto’s heel belangrijk. Contact- en huwelijksadvertenties in kranten boden geen mogelijkheid om er een foto bij te zetten. Heel lang leek uiterlijk op voorhand niet belangrijk, althans ik zie geen omschrijvingen in de teksten. Wel staan er aanduidingen als ‘net’ en ‘fatsoenlijk’. Dat zou je misschien innerlijke schoonheid kunnen noemen. Na de oorlog

» Vervolg voorpagina

Liefdesverdriet op zijn Haags

Mei 1965

Een 21-jarige Duitse student ligt in bed in zijn ouderlijk huis in Dortmund te woelen. Hij kan de slaap niet vatten. Hij heeft van zijn meisje in Den Haag een brief gekregen waarin zij hem meedeelt de vriendschap te verbreken. Overmand door hevig liefdesverdriet besluit hij naar Den Haag te gaan om in een uiterste poging het meisje op andere gedachten te brengen. In zijn haast gunt hij zich geen tijd om zich aan te kleden en stapt in pyjama en op blote voeten in

de wagen van zijn vader en spurt naar Den Haag. Daar aangekomen constateert hij diep teleurgesteld dat het meisje weigert hem te ontvangen. Ten einde raad gaat hij op de stoep zitten. Zo treffen agenten van de Haagse politie hem aan. Aangezien hij kou dreigt te vatten, ontfermen zij zich over hem. Verscheurt door emoties brengt hij de nacht door op het politiebureau.

Juni 1988

Dat liefdesverdriet niet alleen bij mensen voorkomt vertelt

het volgende verhaal. Een vijf jaar oude buizerd in het Haagse natuurgebied Ockenburg heeft sinds enige tijd liefdesverdriet. Zijn jarenlange levensgezellin is op mysterieuze wijze verdwenen. Vermoedelijk is zij door een rivaal aan de haak geslagen en met de noorderzon gevlogen. Om zijn eenzaamheid toch wat draaglijker te maken, zoekt de eenzame Haagse roofvogel genegenheid bij nietsvermoedende wandelaars. Onder hartverscheurend geroep scheert hij rakelings over hun hoofden en probeert er zelfs op te landen. Een vrouw is door deze emotionele en goedbedoelde actie gewond geraakt aan haar hoofd. Volgens boswachter Bert Wasens bedoelt de vogel het niet kwaad. Het is een schreeuw om aandacht. Dat de buizerd niet bang is voor mensen komt door zijn verblijf in het vogelasiel waar hij vanwege een gekwetsde vleugel een aantal weken heeft doorgebracht. Volgens de boswachter is de enige remedie

Politiebureau Huijgenspark, waar de beschonken man in 1962 de nacht doorbracht. Foto: R. Blijstra, collectie Haags Gemeentearchief

Liefdesverdriet door Jan Steen, circa 1659-1663. Beeld: Wikimedia

voor zijn liefdesverdriet een nieuw vriendinnetje.

Al deze verhalen, die uit het krantenarchief komen, zullen veel lezers ook doen (glim-)

lachen. Mijn motto: humor en lachen helpen een gebroken hart helen.

Jan Kaffa

jankaffa@hotmail.com

Seniorenhulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Seniorenverhuizing: Volledig verzorgd!
Woningontruiming: Huur- en koopwoning
Schilderen kluswerk: Stofferen en behangen
Spoedoplevering: Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

AUTO HOUTWIJK
sterk in elk merk

45 KM

Crossover stapt wel héél gemakkelijk in en uit

Maak een proefrit:
070 - 329 70 51
Showroom & verkoop:
Zichtenburglaan 76-82

BOVAG www.autohoutwijk.nl **AUTO CREW**

novodent Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

• Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
• Pasvormcorrecties en reparaties
• **Gratis** behandeling aan huis
• 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
• Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorgster in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

UITVAARTVERZORGING **J. Henning**

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885 is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

Lang leve de theaterfotograaf

In september 2021 ontving de 75-jarige theaterfotograaf Pan Sok de speciale Cultuur-oeuvreprijs van de Gemeente Leidschendam-Voorburg. Kort daarvoor had hij zijn gehele fotoarchief geschonken aan het Haags Gemeentearchief. Genoeg redenen om hem eens te bezoeken in zijn huis in Voorburg, waar hij al jarenlang woont met zijn vrouw, actrice Ineke Roosen.

Het is meteen duidelijk dat hier kunstminnende mensen wonen. Aan de wanden hangen onder meer schilderijen en grafiek van Soks vader, de kunstenaar Ap Sok. Op het prikbord hangt een krantenartikel waarop een foto van een stralende Pan Sok die uit handen van wethouder Astrid van Eekelen de Cultuur-oeuvreprijs ontvangt.

Eenmaal aan de thee vertelt Sok dat hij eigenlijk Pandora heet en dat zijn vader in 1946 bij de ambtenaar van de burgerlijk stand in Cuijk aan de Maas moest aantonen dat die naam werkelijk bestond. Gelukkig, er was een kunstenaar met die naam, dus dat kwam toch nog goed. Toen hij begon als theaterfotograaf heeft hij er Pan van gemaakt. Hij vond het een mooie, krachtige naam die hetzelfde klonk als zijn grote voorbeelden, fotografen als Max Koot en Paul Huf.

Pans carrière begon al vroeg. Zijn moeder, de actrice Anny de Lange, was verbonden aan het toneelgezelschap De Haagse Comedie. De jonge Pan Sok was vaak te vinden in de coulissen. Daar groeide zijn grote fascinatie voor de wereld van het theater. In 1966 speelde zijn moeder in de voorstelling *Vrouwen van Troje*, geregisseerd door Joris Diels. Sok besloot de voorstelling te fotograferen en maakte er een boek van. Hij was eenentwintig jaar en studeerde aan de Rietveldacademie in Amsterdam. Vanaf dat moment werd hij de huisfotograaf van De Haagse Comedie.

Er zouden nog vele gezelschappen volgen die hun voorstellingen lieten fotograferen door Sok, zoals de Nationale Reis Opera en het Nieuw Rotterdams Toneel. Maar hij fotografeerde ook vrije producties van onder meer Joop van den Ende. Daarnaast wisten ook cabaretiers als Paul van Vliet en Youp

van 't Hek hem te vinden. Vanaf de oprichting in 1972 zou hij daarnaast de huisfotograaf worden van Toneelgroep De Appel. De eerste voorstellingen werden gespeeld in Theater aan de Haven aan de Westduinweg in Scheveningen, in een oude elektriciteitscentrale. Het kleine gezelschap groeide al snel uit zijn voegen, vooral nadat Peter

Pan Sok temidden van de spelers uit de voorstelling *Faust I en II*, Toneelgroep De Appel, 1985

Foto's: Archief van theaterfotograaf Pan Sok naar Haags Gemeentearchief

Paul Steenbergen als Henderik de Vierde, 'Luigi Pirandello', regie Ko van Dijk, Haagse Comedie 1973

'Het gesprek' van Eric Schneider, regie Aram Adriaanse, Toneelgroep De Appel, Sacha Bulthuis als Anna

'Noordwest', show van Paul van Vliet, 1973

van der Linden in 1976 de Louis d'Or won. Vlak in de buurt werd een oude paardentramremise in korte tijd omgetoverd tot Appeltheater. Toneelgroep De Appel werd groot door Erik Vos. De regisseur die met zijn vernieuwende ideeën vele toneelregisseurs beïnvloed heeft. Hij regisseerde voorstellingen als *Oresteia* van Aischylos, *De Storm* van William Shakespeare en *Ghetto* van Joshua Sobol. Voorstellingen die nog bij velen in het geheugen gegrift staan. Theater is een vluchtige kunstvorm. Alleen de herinnering

'De herinnering' tekst en regie Lodewijk de Boer, Toneelgroep De Appel, 2000, Sacha Bulthuis en Hugo Maerten

blijft. Na de laatste voorstelling wordt het decor gesloopt en zijn de acteurs alweer bezig met de repetities voor een volgende opvoering. In De Appel, en dat was uniek, werd iedere keer weer zo ongeveer het hele theater van binnen afgebroken om totaal anders te worden opgebouwd. Met als resultaat steeds weer

andere, verrassende toneelbeelden. Het bestaat allemaal niet meer, maar gelukkig hebben we de prachtige foto's van Pan Sok, zodat we toch nog kunnen nagenieten van onze theaterbelevissen.

Wie het Appeltheater richting garderobe binnenliep, werd al meteen geconfronteerd met de foto's die Sok had gemaakt van een voorstelling. De indrukwekkende beelden brachten je al meteen in de sfeer van het stuk

"Tijdens een doorloop liep hij met twee of drie camera's om zijn nek tussen de acteurs door"

Pan Sok had een uitgekiende aanpak. Nog in de jaren zestig van de vorige eeuw werden speciale fotorepetities georganiseerd. De acteurs poseerden dan in een bepaalde setting voor de persfotografen. Dat leidde tot statische foto's die allemaal op elkaar leken. Sok besloot het anders aan te pakken. Vanaf het begin van een toneelproductie was hij erbij betrokken. Zo was

en verhoogden de spanning. Jammer dat er besloten werd de subsidie van De Appel in 2016 te stoppen. Maar de foto's van Pan Sok hebben we nog. Ze zijn te vinden in het Haags Gemeentearchief en voor iedereen toegankelijk.

Anne Marie Boorsma
abcurskunst@hotmail.com
www.annemarieboorsma.nl

HENNINK

installatietechniek b.v.

TOTAALINSTALLATEUR

DUURZAMER WONEN

Hybride oplossing

remeha Elga ACE luchtwarmtepomp

Duurzame investering

Een hybride warmtepomp haalt warmte uit de buitenlucht en gebruikt deze voor de verwarming van de woning. Zo kunt u tot wel **25% besparen op uw energierekening**.

Bespaar water en energie

Quooker® Gemak in de keuken

Verantwoord gemak

Gemak in de keuken is dé reden om door Hennink een Quooker te laten installeren. Maar het is ook nog eens een heel **verantwoorde aanschaf**.

- Nooit meer de kraan lang laten lopen voordat u warm water heeft.
- Gemiddeld koken mensen onnodig twee keer zoveel water.
- Het reservoir verbruikt slechts 10 watt, nog minder dan een spaarlamp.

Perfecte comfortzone

Honeywell Evohome

Comfort, controle en efficiëntie

Laat Evohome zorgen voor de verwarming van uw huis. Bepaal de temperatuur in elke kamer van uw huis apart. **Regel handig uw verwarming via smartphone of tablet.**

BEL VOOR ADVIES (0900) 0105

(lokaal tarief)

Wij zoeken personeel voor:

ALLROUND TIMMERWERK

Wil jij wisselend werk in onderhoud, timmer- en schilderwerkzaamheden, kleine klusjes? Spreek je goed Nederlands en heb je rijbewijs B?

Wij bieden:

- Een leuke zelfstandige baan
- Afwisselend werk bij particulieren, bedrijven, winkels, scholen, studentenwoningen etc.
- We bieden de mogelijkheid voor interne of externe cursussen.

Bel voor een vrijblijvend kennismakingsgesprek: **06-53169900** of **0900-0105** en vraag naar Sascha van den Bosch of stuur je motivatie per e-mail naar: sascha@hennink.info

Een les over landbouw aan de Marterrade

Het was 1957. Op de Openbare Lagere School aan de Marterrade in Den Haag trok juffrouw Helvesteijn in de tweede klas met een wit krijtje de lijnen van een groot vierkant op het zwarte schoolbord. In het vierkant tekende ze slordige vakjes, klein en groot, en enkele grillige baantjes. “Kijk, zo ziet onze landbouwgrond er nu uit. Een rommeltje van stukjes land en slootjes. Sommige boeren hebben linksboven een weide, rechtsboven een akker en linksonder nog één. Sommige boeren hebben veel, andere helemaal geen sloot. Een rommeltje.” Vervolgens tekende ze naast dit vierkant een nieuw vierkant op het bord. Met daarin slechts enkele grote vakken en twee banen, een horizontale en een verticale.

“Kijk, zo wil onze minister van Landbouw Mansholt dat ons landschap eruit komt te zien. Met grote weiden en akkers, goed bereikbaar voor elke boer met tractoren en machines voor maaien, planten en oogsten. Met rechte sloten voor een eerlijke verdeling van het water. Daar kan veel meer vee op. En meer gewassen. Dan levert onze landbouw veel meer op dan nu het geval is. Door schaalvergroting. Door ruilverkaveling. Sommige boeren willen niet meedoen, omdat ze geen afscheid kunnen nemen van hun oude vertrouwde stukjes land. Die willen niets inleveren en niet moderniseren. Maar die boeren hebben pech gehad. De vooruitgang valt niet te stuiten!”

Vooruitgangsgeloof

Zo herinner ik me als achtjarige een les over de ruilverkaveling die toen actueel was. Het was dagelijks nieuws. De plannen van PvdA-minister van Landbouw Sicco Mansholt gingen immers behoorlijk ver voor het nogal behoudende platteland en sommige boeren boden fel verzet. Maar Mansholt kreeg zijn zin. De verwachte voordelen wogen ruimschoots op tegen het verlies aan vertrouwdeheid. De vooruitgang viel inderdaad niet tegen te houden. Terzijde: ik herinner me bijvoorbeeld ook dat diezelfde juf overtuigd was van het nut van kernbommen: die hoefde je echt niet per se op mensen te gooien, die kon je ook prima gebruiken om wegen aan te leggen in bergachtige gebieden!

Aan de Marterrade heerste in die jaren een optimistische sfeer. Zoals op veel openbare scholen waren de meeste meesters en juffen sociaaldemocraten, aanhanger van de PvdA. De boodschap van een betere toekomst werd

door hen breed uitgedragen. Het vooruitgangsgeloof was hier de heersende religie.

Klimaatcrisis

In de huidige tijd heeft de klimaatcrisis het landbouwbeleid weer in brede belangstelling gebracht. En daarmee Sicco Mansholt, als de architect van de grootste reorganisatie in de recente geschiedenis van de landbouw in Nederland en later in Europa. In deze tijden van opwarming van de aarde, luchtvervuiling en vernietiging van natuur door uitstoot van stikstof en CO-2 is die belangstelling niet verwonderlijk. De landbouw is immers verantwoordelijk voor 61 procent van de uitstoot van stikstof en voor zestien procent

Mr. S.L. Mansholt, minister van Landbouw, tijdens zijn afscheidsrede in de Tweede Kamer, 1958. Foto: Stokvis, collectie Haags Gemeentearchief

van de uitstoot van CO-2. Zo'n negenduizend glastuinbedrijven, vier miljoen runderen, twaalf miljoen varkens en honderd miljoen kippen dragen flink bij aan de productie van kooldioxide (CO-2) en de stikstofverbinding ammoniak (NH-3). Stoffen die aanzienlijk bijdragen aan opwarming van de aarde en verlies aan biodiversiteit. Stoffen die schadelijk zijn voor het klimaat en de lucht die we inademen.

De school aan de Marterrade (links). Ik ten tijde van mijn les van juffrouw Helvesteijn, 1957 (rechts).

Daar moet wat aan gedaan worden. Dan kan het dus geen kwaad te kijken naar hoe het landbouwbeleid in het verleden vorm heeft gekregen en misschien wel mede de oorzaak is van de tegenwoordige problematiek. Met dank aan Mansholt!?

Motie van hulde!

Sicco Mansholt werd in 1908 geboren in een socialistisch gezin van Groningse herenboeren. In de Tweede Wereldoorlog zat hij in het verzet tegen de Duitse bezetter. Direct na de oorlog, in 1945, werd hij minister van Landbouw. Dat bleef hij tot 1958, toen werd hij landbouwcommissaris van de Europese Commissie, ook een soort ministerschap. In 1973 ging hij met pensioen. Hij overleed in 1995 in Wapserveen.

Tijdens zijn ministerschap, zowel in Nederland als Europa, bracht hij grote veranderingen tot stand. Zelf boer en socialist gunde hij de boeren een beter bestaan én de rest van de bevolking bevrijding van honger en gebrek. Dat was geen overbodige luxe, zo vlak na de oorlog en de hongerwinter. Hij wilde zijn doelstellingen bereiken door schaalvergroting (ruilverkaveling, ook wel herverkaveling genoemd) en door gerichte subsidies van de overheid.

Aanvankelijk werd hij erg gewaardeerd. In 1957 nam de Tweede Kamer voor hem een 'motie van hulde' aan. Dat is nog eens wat anders dan een motie van afkeuring! Ook in Europa werd hij met open armen binnengehaald. Maar zijn aanzien bij de boeren werd steeds minder. Zijn succes had een keerzijde. Er ontstonden gigantische overschotten, een boterberg en een melkplas waren het gevolg. En toen moest er weer gesa-

neerd worden, met andere woorden: het aantal boerenbedrijven moest terug! In de Europese lidstaten zou maar liefst de helft van de tien miljoen boerenbedrijven moeten verdwijnen. Bij een groot boerenprotest in 1971 in Brussel werd Mansholt daarom vergeleken met Hitler en werden er negen galgen voor hem opgericht.

Inkeer

Niet veel later kwam Mansholt tot inkeer. Het rapport van de Club van Rome over 'De grenzen aan de groei' in 1972 opende zijn ogen. “Ik heb me laten corrumperen door het kapitalisme”, zo zag hij in, en “De mens is een plaag geworden”. Hij kreeg spijt van zijn ongebreidelde schaalvergroting en zijn subsidies voor kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen. Hij begreep dat het roer radicaal om moest, maar kreeg daarvoor niet de gelegenheid. Hij ging met pensioen en werd uitgerangeerd. Pikant is dat hij toen een relatie kreeg met de veertig jaar jongere milieuactiviste Petra Kelly, die later de Duitse partij Die Grünen zou oprichten. Maar het Nederlandse en Europese landbouwbeleid denderde door op de ingeslagen weg.

Marcel ten Hooven schrijft daarover in *De Groene Amsterdammer* (2019, nummer 50): “In dat systeem regeren de marktwetten. Het gevolg is dat de bedrijven waarvan de boeren afhankelijk zijn – van de zaadleveranciers en de voederindustrie tot de banken en het grootwinkelbe-

drijf – als puntje bij paaltje komt hun economische belang boven het ecologische laten prevaleren. Door schaalvergroting en fusies zijn die bedrijven uitgedijd tot multinationals. Tegenover die geconcentreerde macht is de individuele boer geen partij en van de overheid, terughoudend met ingrijpen in de markt, hebben die mammoetbedrijven weinig tegenwicht te duchten.”

Andere vooruitgang

Als gevolg van de klimaatverandering, steeds zichtbaarder in enorme overstromingen en bosbranden, lijkt nu na vijftig jaar het tij te keren. Duurzaamheid, een ecologisch verantwoorde biologische aanpak en een beleid gericht op kringlooplandbouw staan inmiddels op vele agenda's. Het zal niet eenvoudig worden. Onder de boeren heerst weerstand. En voorkomen moet worden dat, net als in het verleden, het kapitalisme met de vruchten van het boerenbedrijf op de loop gaat, dat uiteindelijk toch weer de multinationals en de banken de ware profiteurs worden.

Wellicht was ten tijde van Mansholt zijn aanpak toen, in het begin, een noodzakelijke stap voorwaarts. Nu is een andere vooruitgang wenselijk. Opdat een juffrouw Helvesteijn op het scherm in haar tweede klas van een openbare basisschool háár leerlingen een positieve boodschap kan voortoveren!

Rob Lubbersen
roblubbersen@ziggo.nl

Interessant lees- en kijkmateriaal over Sicco Mansholt is onder andere te vinden: in het boek van Frank Westerman *De Graanrepubliek* (2018); in de theaterproductie *Mansholt* van Toneelgroep Jan Vos, uitgebreid gerecenseerd door Frank Mulder in *De Groene Amsterdammer* (2021, nummer 34); en in de documentaire *Overstag* van Louis van Gasteren (2009).

Hart voor Den Haag knokt voor Haagse ouderen: 'Houd ziekenhuis Bronovo open'

Het Hart voor Den Haag burgerinitiatief om ziekenhuis Bronovo open te houden heeft al duizenden handtekeningen opgeleverd. De grootste partij in de stad knokt al jaren voor het behoud van ziekenhuis Bronovo, zeker ook omdat het Rode Kruis Ziekenhuis al verdwenen is. Om die oproep extra kracht bij te zetten en het stadsbestuur in beweging te krijgen, is partijleider Richard de Mos een burgerinitiatief gestart om het onderwerp op de agenda van de Tweede Kamer te krijgen.

"Ondanks de coronacrisis en de bevolkingsgroei, die bovendien vergrijst, sluit dit belangrijke ziekenhuis in 2024 haar deuren. Als partij zetten wij al geruime tijd in op het volwaardige behoud van het ziekenhuis, met spoedeisende hulp en intensive care", zegt lijsttrekker Richard de Mos die met zijn partij, na lang aandringen, een unaniem aangenomen motie voor elkaar wist te boksen die het stadsbestuur oproept pro-actief op te komen voor de zorgbelangen van bewoners en richting het Rijk te strijden voor het volwaardige behoud van ziekenhuis Bronovo. "Maar de afdoening van die motie is echt om te huilen. Dit stadsbestuur weigert richting het Rijk

met de vuist op tafel te slaan met de klip en klare eis om het ziekenhuis open te houden voor de stad. Daarom zijn wij het Burgerinitiatief 'Houd ziekenhuis Bronovo open' gestart, dat bij 40.000 handtekeningen of meer behandeld moet worden in de Tweede Kamer", aldus De Mos, die bij het behoud van Bronovo alleen maar kansen ziet. "We komen handen tekort in de zorg, dus waarom onderzoeken we niet hoe we daar een opleidingscentrum voor verzorgend personeel kunnen creëren?"

Hart voor Den Haag is zich ervan bewust dat er al eerdere initiatieven zijn genomen voor het ophalen van handteke-

ningen met diverse petitie. "Toch vragen we iedereen om nogmaals een (digitale) handtekening te zetten om Bronovo voor eens en voor altijd op de politieke agenda te zetten van de Tweede Kamer. Dat kan in een handomdraai met het scannen van de QR-code bij dit artikel. Doen hoor!", zegt De Mos.

Andere speerpunten

Hart voor Den Haag zet de oudere stadsgenoten op 1!

"Wij zien de oudere stadsgenoten als de ruggengraat van de bevolking. Tientallen jaren hebben ze zich als bewoner van Den Haag voor de stad ingezet. Ze hebben meegewerkt

als mantelzorger, vrijwilliger en actieve wijkbewoner om de stad beter te maken. Nu moeten ze op ons kunnen rekenen. De Haagse oudere is geen tweederangsburger, zeker niet. Op basis van hun ervaring en liefde voor Den Haag zijn ze onmisbaar voor de toekomst van deze stad", aldus De Mos, die inzet op betaalbare ouderen- en bejaardenwoningen, met -waar nodig- ondersteunende zorg.

De partij wil moderne bejaardenhuisvesting levensbestendig maken, zodat men kan blijven wonen als de ouderdom met wat extra gebreken

komt. Boodschappen routes met bankjes, geen struikel trottoirs.

"En 65-plus gaat gratis met tram en bus", aldus De Mos, die ook pleit voor een stadspas waar iedereen gebruik van kan maken. "Zo kun je er makkelijker op uit. De kwaliteit van het taxivervoer moet daarbij omhoog, met meer gerichte afhaal- en ophaaltijdstippen."

Meer weten? Kijk op www.hartvoordenhaag.nl

Steunt u Hart voor Den Haag? Hang de campagneposter op de achterpagina achter uw raam!

'Wij staan altijd voor u klaar.'

Rolf, Linda, Paul en Michelle van DELA

Ons ervaren team helpt u graag om het afscheid altijd persoonlijk en bijzonder te maken. Voor leden en ieder ander. Ga voor informatie naar dela.nl/denhaag of bel **070 217 09 10** voor een persoonlijk gesprek.

DELA
voor elkaar

CUVO
uitvaartzorg

DE VOLHARDING
SAMEN VOOR ELKAAR

DOOD GAAN WE ALLEMAAL

U realiseert zich wellicht niet dat een uitvaart voor uw kinderen en nabestaanden een grote last kan betekenen. Een doorsnee fatsoenlijke begrafenis of crematie kost al gauw € 7.000,-. Een uitvaartverzekering brengt veel administratieve kosten met zich mee en is daarom al niet altijd passend.

HET DEPOSITOFONDS VAN CUVO EN DE VOLHARDING KENT DIE KOSTEN NIET

Het depositofonds is namelijk geen verzekering. Het heeft het karakter van een spaarfonds voor een speciaal doel namelijk uw uitvaart. De coöperatie bestaat al sinds 1935 en kent op dit ogenblik 26.000 leden. Van deze 26.000 hebben 6.900 een rekening bij ons Depositofonds. Jaarlijks wordt er rente bijgeschreven. Voor 2021 verwachten we een uitbetaling te doen van 1,5% op het ingelegde bedrag.

WIJ VRAGEN U EN ONZE LEDEN OM DEEL TE NEMEN

De voordelen zijn duidelijk. U ontvangt een aanvangsbedrag van € 250,- direct rentegevend. U bespaart vervelende kosten bij uw nabestaanden. Maakt u gebruik van het crematorium Haagse Duinen dan krijgt op de afscheidsreceptie iedereen een eerste koffie of een frisdrank. Geef dit aan bij uw wilsbeschikking. Deze actie loopt tot 31 maart 2022.

U kunt ook uw familie en kennissen lid maken van ons dan hebben die direct alle voordelen maar voor u is er één extra. Wij storten dan € 10,- per nieuw lid, bij op uw deposito. Geef hun naam en adres door. Nadat zij het bevestigen ontvangt u de welkomstpremie.

Word lid van De Volharding en neem deel aan het Depositofonds!
Bel 070 221 05 80 of ga naar www.devolharding.nl/depositofonds

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Saab 96

Opmerkelijk dat Saab wat modellen betreft altijd een wat vreemde eend is geweest en gebleven totdat het iconische merk om zeep is geholpen. De opvallend gevormde 96 stamde al uit 1949 en bleef met een aantal facelifts in grote lijnen ongewijzigd tot rond begin jaren tachtig. Saab was van oorsprong een vliegtuigfabrikant en dat zag je ook terug in het Saab-logo in die tijd.

Het model was wat eigenzinnig. Een beetje bol oplopend tot bij de middenstijl en daarna weer schuin naar beneden aflopend tot aan de achterlichten. De neus was zeer herkenbaar door de smalle verticale chromen grille met daarin groot de letters SAAB. De achterzijde was ook onmiskenbaar Saab, met de chromen strip als hendel voor de achterklep boven de kentekenplaat. In de beginjaren was hij alleen leverbaar als tweetakmotor met het bekende pruttelgeluid, maar later kwam daar de viercilinder motor bij. Bijzonder voor die tijd was dat de motorkap vanaf de grille naar voren klapte. Ook bijzonder voor die tijd was dat het een voorwielaandrijver was en het extra voordeel was dat er dus geen middentunnel voor en

achter was, wat meer beenruimte bood voor de passagiers. De vloer was voorzien van een rubber tapijt, wat volgens Saab als voordeel had dat het makkelijk schoon te houden was. De bagageruimte had een platte vloer met daaronder het reservewiel en een lage tildrempel. Voor wie meer bagageruimte wenste, was er ook een Station Wagon uitvoering, waarbij de achterbanken plat konden, zodat er een royale, vlakke laadruimte ontstond. De vormgeving van deze uitvoering was eveneens opvallend en eigenzinnig. Beide uitvoeringen hadden de viercilinder benzinemotor met 1498 cc en 73 pk en een topsnelheid van 148 kilometer. Goedkoop was dit Zweedse model niet, want in 1967 stond hij in de prijslijst

voor 9450 gulden. Het was dan ook een auto voor een bepaald publiek dat zich graag wilde onderscheiden, als u begrijpt wat ik bedoel. Luxe was deze Saab zeker niet, eerder wat Spartans uitgevoerd. Eenvoudige, naar voren klapbare stoeltjes waarvan de leuningen verstelbaar waren en de achterbank in drie hoogtes verstelbaar was. Aansluitpunten voor veiligheidsgordels. Soort skai bekleed plankje achterin als armsteun, met daaronder een uitschuifbaar asbakje links en rechts. Over het design van de

portierbekleding had men zich ook weinig zorgen gemaakt. Een draaihendel om de deur te openen, een raamslinger en een armsteun waar je hand in kon. Tja, meer had je eigenlijk ook niet nodig. Rechttoe, rechtaan. En dat gold ook voor het dashboard. Fraai wit stuur met een chromen, halve maan claxonring. Daaronder het versnellingshendel en daaronder een wit plat metalen dashboard, met geheel links drie verticale schuifjes voor de ventilatie en verwarming, twee wat willekeurig geplaatste trekknoppen,

snelheidsmeterklok met links de benzinevoorraadklok en rechts de koelwatertemperatuurklok. In het midden van het dashboard een analoog klokje met daaronder een uitschuifbare asbak, met daarnaast een afsluitbaar dashboardkastje. Natuurlijk had deze Saab standaard spatlappen. Het bijzondere van deze 96 was dat hij in de jaren zestig en zeventig ettelijke prijzen won in de Rally de Monte Carlo. Een bijzondere auto!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Beauties of the Sixties (69)

John Vroom (autojournalist)

In de jaren '60 waren vrouwen en auto's nog onlosmakelijk met elkaar verbonden in promotie- en reclame-uitingen en geven nu een nostalgische blik op het tijdsbeeld van toen.

Zonder meer zult u het met mij eens zijn. Wat een beauties, die rode Studebaker en Hèlène, zo in het stralende zonnetje. Als ik naar dit plaatje kijk, schiet mij de song van Stevie Wonder te binnen, *You are the Sunshine of my Life*. Leuk toch?

Haagse Humoristen

deel 1

“Amsterdamse humor bestaat niet”, verklaarde de comédienne en zangeres Conny Stuart. “Het is importhumor uit Den Haag.” Conny Stuart, beroemd in de jaren vijftig tot zeventig van de vorige eeuw, groeide op in Den Haag. Haar observatie was juist. De beste humoristen komen van oudsher uit Den Haag. Waarom is onze stad hofleverancier van zoveel getalenteerde grappenmakers, komische talenten en humorvolle schrijvers? Wel, het zand en het veen hebben er alles mee te maken. Arm en rijk. Een aangeboren afkeer van de boven-ons-gestelden. De eeuwenoude hofcultuur en de aanwezigheid van bespottelijke politieke figuren, in combinatie met de aangeboren Haagse grote bek, zijn de ultieme voedingsbodem gebleken. Laat ons daarom een aantal Haagse humorhelden eren. Telkenmale zal blijken dat een afkeer van gezag en het standsverschil een grote rol speelt. We beginnen met de oudste aan ons bekende humorist van onze stad. Een beroemdheid in zijn tijd – en een échte grapjas.

Jacob Campo Weyerman

Op 9 augustus 1677 ziet deze schrijver, vertaler, schilder en vooral levensgenieter het levenslicht. Jacob heeft de gave van de pen. Ironie is zijn wapen. In het land bestaat veel weerstand tegen zijn frivole observaties en humorvolle kritiek. Jacob bedenkt telkens nieuwe schrijfsels maar is vooral een hartstochtelijke bon vivant. Hij laat zich in met oplichters en ander volk van laag allooi; zijn schuldenlast is groter dan zijn inkomsten. Als Jacob de vrijstaat Culemborg beschrijft als een ‘roversnest’ wordt hij in het gevang geworpen. De rechtszaak draait echter vooral om zijn gedicht *Enthusiasmus*, waarin hij de spot drijft met de bestuurders van de VOC. Op 9 juli 1739 krijgt Jacob Weyerman een levenslange gevangenisstraf, die hij uitzit in de Gevangenpoort. De humorist wordt verplicht om vanachter de tralies in zijn eigen onderhoud te voorzien. Dat lukt niet echt, niemand gelooft meer in zijn steeds minder felle praatjes. Jacob wordt pro deo begraven en raakt in de vergetelheid. Zeg nu zelf: had u wel eens van hem gehoord? Een levendige stichting houdt gelukkig zijn vele werken – waaronder pareltjes van woordkunst – in ere: www.weyerman.nl

Portret van Jacob Campo Weyerman op 48-jarige leeftijd. Vervaardiger: prentmaker Jacob Houbraken naar schilderij van Cornelis Troost, Wikimedia

in de jaren zeventig landelijke bekendheid toen stadsgenoot Harry Touw hem bij de VPRO als Nederlands grootste moppen-tapper lanceerde. Zijn schuine, ongezouten moppen, getapt in onvervalst Haags, zijn ook op langspeelplaten uitgebracht. Anno 2022 staat zijn materiaal garant voor stapels aangiftes wegens belediging, opruiing en racisme. Naast zijn te korte

carrière als humorist was Willem een begenadigd voetballer. Een van de hardst koppelende spelers die 's lands voetbal heeft gekend. Hij verzeilde in de nachthoreca als portier van onder andere Bar Romanov's in de Prinsestraat. Uiteindelijk werd het leven als schout bij nacht zijn ondergang. Willem Kloor overleed op tragische wijze – maar zijn platen zijn nog steeds gezonde kost voor hardcore Hagenezen. Neem een kijkje op YouTube om zijn grandioze verteltalent te beluisteren.

Platenhoes Plat Haags van Willem Kloor

Willem Kloor

“Willem was een man die de lach aan zijn kont had hangen. Mensen gierden al van de pret als Willem alleen maar de deurknop vastpakte”, zegt oud-scheidsrechter Mario van den Ende. ‘Haagse Willem’ kreeg

Den Haag. Zijn geboortehuis stond op de Loosduinsekade, nabij de bekende Zevensprong. Carmiggelt kwam uit een middenstandsmilieu, zijn moeder had een winkel in hoeden en petten, zijn vader was vertegenwoordiger voor de worsten van Stegeman. Een socialistisch nest. Zijn broer Jan verging het na zijn schooltijd een stuk beter; Simon worstelde met de toekomst. Zoals wel meer humoristen zette hij zijn eerste stappen op het papier in het schoolblad, de Schakelaar. Zijn broer Jan zat in het verzet en werd in 1943 vermoord door de Duitsers. Vader Carmiggelt reageerde met twee woorden: “Alles tevergeefs”. Dit gaf Simon een schuldgevoel voor het leven: niet hij maar broer Jan had door moeten gaan. In 1944 vluchtte hij uit Den Haag naar Amsterdam en schreef daar voor het verzetsblad. Toen na de oorlog Het Parool bovengronds trad werden de columns van Carmiggelt (*Kronkels*) een gezichtsbepalend onderdeel van de krant. Mede dankzij zijn ‘Amsterdamse’ humor ontwikkelde de krant zich tot een toonaangevende krant. Hoewel hij zichzelf tot aan zijn

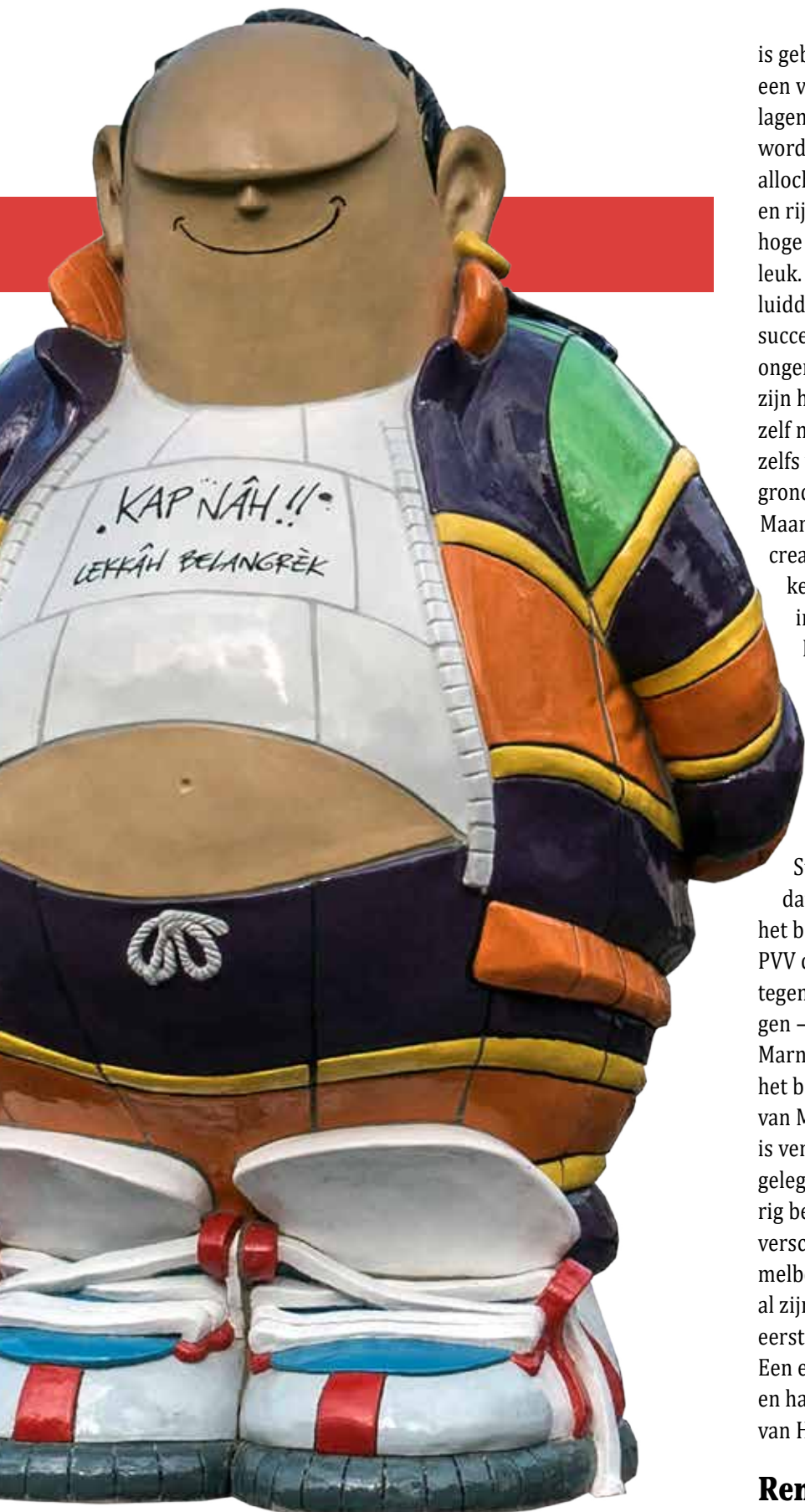
dood journalist bleef noemen, was Simon Carmiggelt vooral een chroniqueur van zijn tijd. Zijn legendarische observaties van kleine mensen op kleine plaatsen zijn weliswaar gedateerd, maar nog even invoelbaar als toen zij geschreven werden. Over leven en werk van Carmiggelt zelf zijn tal van boeken verschenen. Columniste Sylvia Witteman schreef een excellente biografie over de ‘Opa van Amsterdam’ – die meer dan dertig jaar in Den Haag woonde.

Marnix Rueb

“Ik ben een comedian, maar dan op papier.” Marnix Rueb, illustrator van beroep, tekende ruim dertig jaar geleden - in 1991 - zijn eerste Haagse Harry. Als zoon van een rechter uit het Benoordenhout komt hij op kamers te wonen in de Schilderswijk en observeert daar de archetypische Hagenees: matje in de nek en een grote bek, waaruit snoeiharde humor wordt gespuugd. Een legende

PC Hooftprijs voor Simon Carmiggelt, 1977. Fotocollectie Anefo, Wikimedia

Grote Markt, het beeld van Haagse Harry, de schepping van Marnix Rueb (1955-2014).
Foto: Harry van Reeken, collectie Haags Gemeentearchief

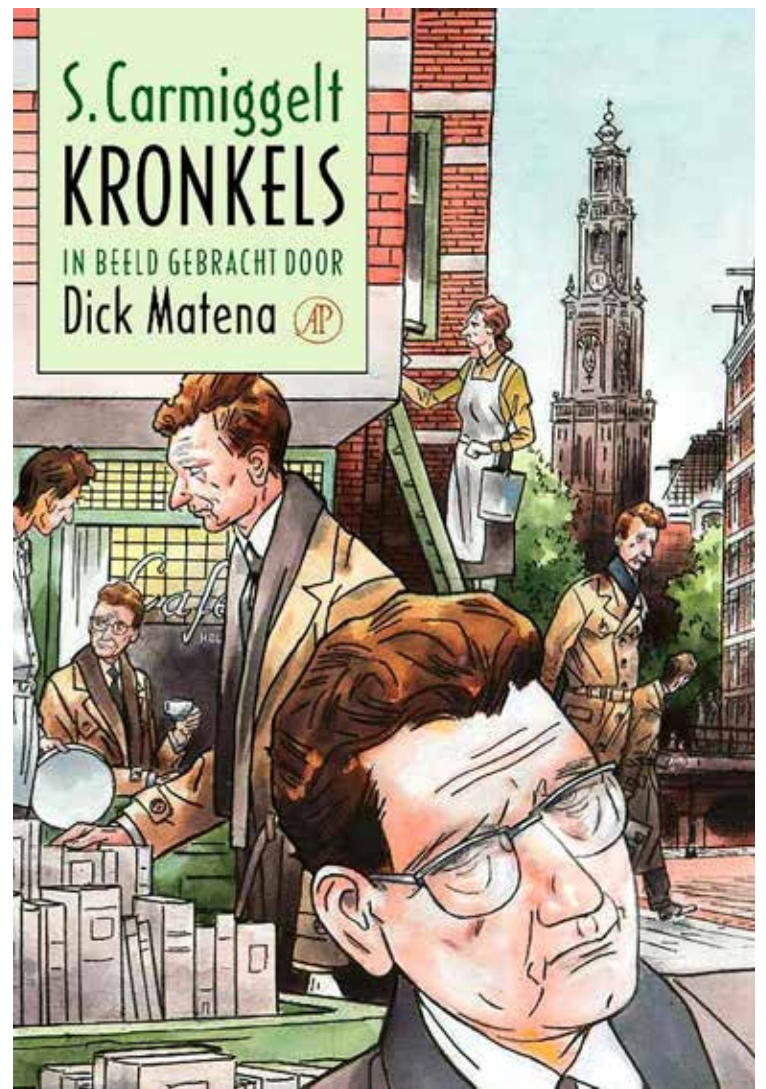

Marnix Rueb. Foto uit 2012, Vera de Kok, Wikimedia

is geboren. Haagse Harry is een volksheld die door alle lagen van de bevolking geliefd wordt. Van autochtoon tot allochtoon. Jong en oud. Arm en rijk. “Het mengen van het hoge en het lage is hartstikke leuk. Ik verhaags iedereen”, luidde zijn verklaring voor het succes. Een volkse jongen die ongenueanceerd maar vanuit zijn hart praat. Dat was Marnix zelf niet; het was een integer, zelfs wat verlegen mens. “Mijn grondhouding is negatief. Maar met mededogen.” Zijn creatie is vereeuwigd in keihard keramiek en staat in het centrum van Den Haag, aan het einde van de Grote Markt. Het standbeeld kwam er dankzij de grote inspanningen van toenmalig wethouder Joris Wijsmuller van de linkse Stadspartij. Toen bleek dat er geen verlichting voor het beeld was, nam de rechtse PVV deze taak op zich. Twee tegenpolen bij elkaar brengen – dát is de verdienste van Marnix Rueb. Bijzonder: in het beeld is een deel van de as van Marnix verwerkt. Hijzelf is vereeuwigd in zijn werk. Ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van Haagse Harry verscheen onlangs de verzamelbox *Ut Ênde*. Deze bevat al zijn stripboeken voor het eerst in hardcover uitvoering. Een eerbetoon van ruim drie en halve kilo zwaar: een muûh van Haagse cultuûh!

Remco Campert

Remco Campert werd geboren op 28 juli 1929, aan de Hooikade. Zijn moeder was actrice; zijn vader Jan Campert is onsterfelijk geworden door het verzetsgedicht *Het lied der achttien doden*. Vader Campert verlaat het gezin als Remco drie jaar is. Vader en zoon zullen elkaar nog zelden zien. Hij wordt bij zijn grootouders ondergebracht. Van zijn grootvader, ook schrijver, leert hij de liefde voor het vak. De dichter J.C. Bloem zag Remco als kind bij een tramhalte staan en deed een treffende observatie: “Die jongen heeft niets of niemand nodig.” Tijdens de oorlog zit Remco Campert op het Haags Lyceum. In 1942 wordt de buurt waar hij woont afgebroken. De Duitsers, die nog steeds een

Carmiggelts 'Kronkels' in beeld gebracht door Dick Matena

invasie in Nederland verwachten, willen er een tankgracht bouwen. Hij verhuist naar Amsterdam.

Zijn grote doorbraak komt in 1961 met het verschijnen van *Het leven is vurrukkulluk*. Zijn schrijfstijl - toegankelijke spreektaal - maakt hem tot een van de meest geliefde literaire auteurs van het land. Wat volgt is een onnavolgbaar oeuvre van heerlijke literatuur. Zelf

houdt Remco overigens meer van poëzie. Hij weet al waar hij begraven wil worden. Niet in Den Haag maar in Amsterdam, op begraafplaats Zorgvlied. “Gezellig samen met Kees en Barbara van Kooten.” De documentaire *Verloop van Jaren* uit 2016 over zijn leven en schrijverschap is een aanrader en te bekijken via internet.

Sjaak Bral
bral@sjaakbral.nl

Dichter Remco Campert in 1980. Foto: Robert Scheers, collectie Haags Gemeentearchief

Medewerker Technische dienst

Stap in de technische wereld van HWW zorg

Zit techniek in je hart en organiseren in je bloed? Heb je graag dagelijks contact met bewoners, collega's en externe partijen? Dan ben jij de man of vrouw die wij zoeken voor HWW zorg.

Wat ga je doen?

Naast het eerste aanspreekpunt voor 'technische zaken' ben je dat ook voor 'sociale zaken'. Je takenpakket is zeer divers en geen dag is het zelfde. Je bent verantwoordelijk voor o.a. gebouwbeheer en eenvoudige onderhoudswerkzaamheden. Je verricht onderhouds- en reparatiewerkzaamheden, gericht op het goed functioneren en een verantwoord beheer van de gebouwen, installaties, computerapparatuur en inventaris. Je voert controles uit op de werking van diverse installaties, zoals het waterleidingnet en het brandmeldsysteem. Je verricht onderhoudswerkzaamheden aan buitenruimten en onderhoudt gereedschap, apparatuur en machines. Je werkt mee met het inrichten van ruimten, interne verhuizingen en intern transport. Werkzaamheden buiten je eigen deskundigheid coördineer je en besteed je uit aan de door HWW zorg geselecteerde leveranciers. Je hebt contact met gebruikers (cliënten en zorgpersoneel) van het gebouw, externe uitvoerders, leveranciers en keurende instanties. Je assisteert zo nodig collega's in andere huizen.

Wat zoeken wij?

Kennis, ervaring en deskundigheid

- Je hebt MBO-niveau 4 Techniek of vele jaren ervaring
- Je bent in het bezit van BBMI (Beheerder Brandmeldinstallatie) en BHV certificaat of bent bereidt dit via HWW zorg te behalen
- Je bent VCA of VOP gecertificeerd of bent bereidt dit via HWW zorg te behalen
- Je beschikt over een "facilitaire antenne" en hebt een scherp oog voor het (technisch) op orde houden van de locatie en de representativiteit ervan
- Je hebt kennis van Microsoft Office, verpleegoproepsystemen en beschikt over goede computervaardigheden

Persoonkenmerken

- Klantvriendelijke en pro-actieve houding
- Je bent creatief in het bedenken van oplossingen
- Je wil jezelf professioneel en persoonlijk ontwikkelen
- Goede sociale vaardigheden, geduld en een positieve instelling
- Je kunt goed plannen en organiseren
- Je hebt affiniteit met ouderen

Wij bieden:

Je maakt deel uit van een volop in beweging zijnde organisatie, dit biedt kansen om je eigen ideeën uit te dragen en in de praktijk te brengen. Het basissalaris bedraagt, afhankelijk van kennis en ervaring minimaal FWG 35 (CAO VVT) op basis van 36 uur. Verder bieden wij een pakket van interessante arbeidsvoorwaarden met bijvoorbeeld een eindejaarsuitkering, opleidingsmogelijkheden, collectieve zorgverzekering en een keuzemodel waarbij je tegen fiscaal gunstige voorwaarden bijvoorbeeld een fiets, laptop of tablet kunt aanschaffen.

Informatie en sollicitatie:

Voor meer informatie over deze vacature kun je contact opnemen met Rinke Kromosemito – Van 't Riet, Adviseur Werving en Selectie, telefoon: 070-3795102. Of solliciteer direct via het sollicitatieformulier op de website www.werkenbijhwwzorg.nl. De sluitingsdatum voor deze vacature is 20 februari 2022. De gesprekken zullen plaats vinden in week 8.

Intersko

comfort schoenen

Voor ons filiaal in Voorburg zoeken we twee nieuwe, enthousiaste collega's:

FILIAALLEIDER VERKOOPMEDEWERKER

Intersko is al ruim 30 jaar actief als dé specialist in comfort schoenen met een uniek concept en eigen merken die nergens anders te koop zijn. Goed advies en een eerlijk verhaal staan bij ons voorop.

Ervaring in de schoenenbranche is een pré maar enthousiasme en een service gerichte instelling vinden we belangrijker.

Voor beide functies gaan we uit van 24-32 uur, in overleg in te plannen. De werktijden zijn maandag van 12.00-17.00 uur en dinsdag tot zaterdag van 10.00-17.00 uur. We hebben geen koopavond en zijn ook niet op zondag geopend.

Dus als je op zoek ben naar een leuke uitdaging met goede arbeidsvoorwaarden in een leuk en zelfstandig opererend team neem dan contact met ons op.

Intersko Comfortschoenen

Mevr. G. Flinterman
e-mail: gf@intersko.nl
Tel. 072- 571 79 79

**DE VOLHARDING,
SAMEN VOOR ELKAAR**

GEZOCHT VRIJWILLIGE BEGELEIDERS VERVOER M/V

De Volharding heeft een samenwerkingsverband met Florence waar wij dagelijks onze vrijwilligers inzetten voor het vervoeren van mensen met een beperking naar een ontmoetingscentrum.

Voor woonzorgcentrum Florence De Mantel in Voorburg zoeken wij vrijwilligers die mensen begeleiden en ondersteunen met in- en uitstappen, ook met rolstoelen, in speciaal voor dit vervoer aangepaste personenbussen.

Bent u beschikbaar voor enkele uren per week? Dan bent u van harte welkom!

Rijbewijs niet noodzakelijk. Een vriendelijke en sociale instelling is onontbeerlijk voor dit dankbare werk. Voor een vlotte communicatie is een mobiele telefoon, e-mail of WhatsApp noodzakelijk.

Na een inwerkperiode kunt u in aanmerking komen voor een tegemoetkoming.

U kunt tijdens kantooruren vrijblijvend contact opnemen met onze coördinator vervoer Jan de Bruijn. Mobiel 06-278 76 400 of per e-mail jan@devolharding.nl

Of stuur uw CV naar onderstaand adres.

Stichting de Volharding Steun en Toeverlaat
Roggeveenstraat 116, 2518 TT Den Haag T. 070-221 05 82
steunentoeverlaat@devolharding.nl, www.devolharding.nl

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is Trattoria Da Sebastiano

Na de voortreffelijke maaltijd bij Da Sebastiano twee weken geleden kregen we van hen het recept van saltimbocca alle Romana, een echte Italiaanse klassieker van kalfsvlees, rauwe ham en salie. Saltimbocca, betekent letterlijk 'spring in de mond' en komt waarschijnlijk uit de omgeving van Rome (alla Romana).

Ingrediënten voor 4 personen

- 4 kalfsschnitzels of kalfsoesters van een goede slager (vergeet de supermarkt)
- 4 plakjes Parmaham
- 4 blaadjes salie
- beetje bloem
- zout, peper, boter, olijfolie
- scheutje witte wijn of Marsala

Saltimbocca alla Romana

Bereiding

De meeste Italiaanse gerechten zijn helemaal niet moeilijk om te maken. Het belangrijkste is dat je topkwaliteit ingrediënten gebruikt en het natuurlijk met aandacht en liefde voor je gasten klaarmaakt.

1. Sla de kalfsoesters, bedekt met huishoudfolie, met een vleeshamer plat tot ze ongeveer 5 mm dik zijn. Of vraag het aan je slager. Voorzichtig kruiden met zout en peper en even door de bloem halen.
2. Leg op elk stukje een plakje Parmaham en leg er een salieblaadje bovenop. Wel even vastzetten met een cocktailprikker.
3. Verhit de pan op middelmatig vuur, voeg boter en een scheutje olijfolie toe.
5. Bak de filets eerst even aan de hamkant voor een krokantje en draai ze dan om. Een minuut of drie in totaal is meestal voldoende...

6. Leg het vlees op de borden. Voeg onder-tussen nog een klontje boter toe aan het bakvet en blus af met een scheut witte wijn of Marsala en verhit tot je een volle, glanzende saus krijgt.

7. Giet het sausje over het vlees en dien het op met geroosterde aardappelen met knoflook en rozemarijn en gegrillde groenten, bijvoorbeeld courgette en aubergine.

8. Eet smakelijk!

Op een rijtje

Trattoria Da Sebastiano
Laan van Meerdervoort 214
070 3925585
info@dasebastiano.nl

Diner vanaf 17.00 uur, keuken open tot 21.45 uur

Pizza	€ 8,25 - € 12,50
Pasta	€ 7,25
Kip	€ 13,50
Drankjes	gewoon

HAAGSE KWESTIES

Waar is de verkiezingskoorts?

De gemeenteraadsverkiezingen zijn over vijf weken, maar ik mis de ware verkiezingskoorts. De wildplakkers van weleer, die gewapend met emmertjes stijfsel de posters van de tegenpartij beplakten met hun eigen gelijk, kunnen zich nu alleen nog uitleven op hun eigen ruiten.

Raar eigenlijk, die rust aan het verkiezingsfront, want er strijden nogal wat partijen om een zetel of meer in de Haagse raad. Op voorwaarde dat het centraal stembureau alle ingediende kieslijsten geldig verklaart, kunnen we straks een keus maken uit 23 partijen. Naast 11 zittende partijen meldden zich 12 nieuwe partijen. En 3 partijen beëindigen hun aanwezigheid in de politieke arena van Den Haag.

Dat zijn opvallend genoeg drie islamitische partijen – het schijnt dat de kiezer de onderlinge concurrentie beu was. Ten eerste de Partij van de Eenheid van Arnoud van Doorn, die zijn vertrek naar Marokko al bij de Tweede Kamerverkiezingen van

vorig jaar had aangekondigd – maar of hij daar al is? Een paar weken geleden twitterde hij nog een foto van de zonsopgang in Den Haag. Ook NIDA en de Islam Democraten haken af. De eerste wordt een actiegroep, de laatste gaat op in DENK, als 1 van de 12 nieuwe partijen wel op de lijst.

Geruisloos komen en gaan

De opkomst van de 12 nieuwe partijen is echter bijna net zo geruisloos als het vertrek van de 3 islamitische partijen uit de Haagse gemeentepolitiek. Neem de Nationale Bond tegen Overheidszaken, ondanks zijn standpunten (anti-belastingen, anti-coronamaatregelen, anti-5 G) toch geen prikkelende tegenpartij als die van Koot en Bie.

En dan zijn er nog 3 lijsten, partijen die de deadline van 22 december misten en daardoor geen naam meer kunnen registreren. Een daarvan is de lijst van Janice Roopram, die een doorstart hoopt te maken vanuit de fractie van Hart voor Den Haag van Richard de Mos.

In de partij van De Mos is aan de vooravond van de verkiezingen al wél een hoop reuring ontstaan. Oud-PVV'er De Mos haalde het landelijke nieuws omdat hij oud-VVD'er Rita Verdonk aantrok als 'running mate'. En het Haagse nieuws omdat hij oud-PvdA-prominent Constant Martini op nummer 6 van de kandidatenlijst zette. Het had wel een prijs. Twee boze raadsleden, onder wie Roopram, splitsten zich af. Zo verloor Hart voor Den Haag twee zetels én haar

koppositie in de raad. Maar dat zal De Mos zo kort voor de laatste gemeenteraadsvergadering, op donderdag 10 februari, waarschijnlijk worst wezen.

Want ook met zijn campagne-filmpje haalde De Mos half januari de lokale en landelijke media. Misschien was het wel té succesvol, want intussen is de video 'privé' en weg van Youtube.

Op Twitter is nog wel de eerste halve minuut van het filmpje te vinden – net genoeg om De Mos en Verdonk in actie te zien. Daar staat intussen de teller op "42,4 K"-views. Afijn, dan vertel ik jullie waar het campagne-filmpje over ging.

070 vindt inspiratie bij 007

De tune van James Bond klinkt, het logo 007 is voor de gelegenheid in 070 veranderd en in 4:25 minuut werken 24 kandidaten zich in de kijker à la Bond. Na De Mos, die tijdens de opnamen bijna de slappe lach krijgt, volgen

19 overwegend oudere mannen en 4 vrouwen die misschien opteren voor een rol als M. Of dat met succes zou zijn, valt te betwijfelen. Maar bij een auditie voor een andere film, Monty Python's *Ministry of Silly Walks*, zouden alle 24 kandidaten zonder meer zijn aangenomen.

De lengte van het campagne-filmpje verhinderde niet dat het aantal weergaven al na twee dagen naar de 10.000 was gestegen. En dat was dan weer in lijn met de peiling die half januari bekend werd: Hart voor Den Haag zou 20% van de stemmen halen, goed voor zeker 9 raadszetels, en daarmee opnieuw de grootste partij van de stad worden. Nou zou ik daar zelf niet op blindvaren, want Maurice de Hond deed de peiling en daarnaast, N = 411, waarmee het aantal respondenten net iets meer was dan 0,07% van de bevolking. Maar goed, we gaan het zien over vijf weken. En wie weet mogen we dan ook het filmpje weer bekijken.

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: haagsekwesties@dehaagsetijden.nl

Den Haag, korfbalstad

Omdat mijn ouders alweer een tijdje geleden overleden zijn, werd er besloten om te gaan kijken wat er van hun nalatenschap bewaard moest worden en wat niet. Moeilijk hoor. Je bent geneigd zoveel mogelijk te bewaren. Welke foto's kan ik verscheuren en welke wil ik nog wel eens bekijken? Omdat mijn broer in het huis van mijn ouders woont, ging het vooral om fotoalbums en paperassen. In tegenstelling tot mijn buurjongen, die het hele huis moest leeghalen. Hij heeft hier een boek over geschreven. Ik doel op het boek *Gesloten huis* dat geschreven is door Nicolaas Matsier. Dit is overigens een pseudoniem, want hij heet Tjit Reinsma. Ik kwam onder meer een fotoalbum tegen dat volgeplakt was met korfbalfoto's. Mijn moeder heeft in haar jeugd gekorfbald, vandaar. Zal ik hier een artikel over gaan schrijven, zo vroeg ik me af. Waarom ook niet. Ze heeft vrijwel haar hele leven in Den Haag gewoond en ze kon nog goed korfballen ook. Ik realiseerde me wel dat ik me op glad ijs zou gaan begeven omdat Ton van Rijswijk, die ook artikelen voor deze krant schrijft, een kenner van deze sport is. Hij heeft er zelfs enkele boeken over geschreven. Maar ja, eigenwijs als ik ben, doe ik het toch maar.

Het nieuwe clubhuis

Bij Houtrust. Tweede van rechts onderaan is mijn moeder.

Basketball

Laat ik beginnen met een misverstand de wereld uit te helpen. Ik heb altijd gedacht dat basketball, een sport die ikzelf heb beoefend, en korfbal iets met elkaar te maken hebben. Dat de ene sport bijvoorbeeld uit de andere is voortgekomen, maar niets is minder waar. Basketball is in 1891 door een Amerikaanse gymnastiekleraar James Naismith bedacht. Hij kreeg de opdracht van zijn

directeur om een nieuw spel te bedenken. Omdat het op dat moment slecht weer was, bedacht hij een spel dat je binnen kunt spelen. Hij hing twee manden aan de balkons van de gymzaal en daar moest een bal in geworpen worden. Omdat die bal er weer moeilijk uit te krijgen was, zijn die manden later vervangen door een ijzeren ring met een netje. In 1926 is deze tak van sport naar ons land overgewaaid.

Korfbal

Aan de basis van de sport korfbal staat ook een leerkracht. Omdat ik in het onderwijs gewerkt heb, moet ik voorzichtig zijn, maar veel vernieuwingen op velerlei gebied zijn door schoolmeesters en schooljuffen bedacht, neem dat maar van mij aan. Rond 1900 was het gebruikelijk voor leerkrachten om naar Zweden te gaan om daar de kneepjes van het vak handvaardigheid te gaan leren.

In het Zweeds heet dit vak Slöjd. In het plaatsje Nääs startte Otto Salomon een lerarenopleiding waar vakken als houtbewerken, papier vouwen, haken en borduren op het programma stonden. Deze vakken moesten de basis vormen voor industrieel en technisch onderwijs. De Amsterdamse onderwijzer Nico Broekhuysen was in 1902 een van de deelnemers. 's Avonds werden er spelletjes gespeeld en een van die spelletjes was

Ringboll. Hierbij moest een bal door een ring worden gegooid en deze ring zat aan een paal van drie meter hoog. Het speelveld was in drie vakken verdeeld, waarbij de spelers en speelsters niet uit hun vak mochten komen. Inderdaad, spelers en speelsters. Het spel werd door een gemengd team gespeeld, omdat er zowel mannen als vrouwen deelnamen aan de cursus. In die tijd was zoiets vrijwel ondenkbaar. Toen dit spel, zij

Den Haag
50plusdenhaag.nl

“Eerste Hulp Bij Armoede is broodnodig”

Alexander Mullenders
No. 3

- Verstandig
- Genuanceerd
- Realistisch

Den Haag
50plusdenhaag.nl

bij uitstek

het in gewijzigde vorm, in ons land gespeeld werd, werd hier schande van gesproken. Zoiets was onzedelijk en boven een artikel in een krant uit die tijd stond dan ook: "Korfbal is een monster, dat zijn klauwen naar alle zijden uitstrekt." De kleding was veel te luchtig en het zien van blote knieën en enkels was ongepast. Ook veel artsen waren van mening dat het deelnemen aan een dergelijk spel hygiënisch onverantwoord was.

Toen Nico in Amsterdam was teruggekeerd, besloot hij dit spel met de leerlingen van zijn klas te gaan spelen. De ring werd vervangen door een rieten mand, omdat je dan beter kon zien of er echt gescoord werd en de regels werden vereenvoudigd zodat de kinderen ze konden begrijpen. De naam werd veranderd in korfbal. Dit spel werd al snel niet alleen door kinderen gespeeld, maar ook door de leerkrachten zelf. Op 2 juni 1903 werd de Nederlandse

Korfbal Bond opgericht en Nico Broekhuysen werd de eerste voorzitter. Het bleef niet bij die ene bond. Later werden de Christelijke Korfbalbond en de Rooms Katholieke Dames Korfbal Bond opgericht. Daarnaast bestond er ook nog een Nederlandse Dames Korfbal Bond. U ziet het, er werd niet alleen gemengd gespeeld. Sinds 1994 is er sprake van één bond, het Koninklijk Nederlands Korfbalverbond. In de loop der jaren zijn er de nodige veranderingen toegepast. Zo werden de drie vakken waarin gespeeld werd – het middelste vak fungeerde als doorgeefvak – twee vakken en het aantal spelers en speelsters is teruggebracht van twaalf tot acht.

Flora Gertrud Troll

Floortje, zoals ze ook wel genoemd werd, is op 28 december 1906 geboren. Haar vader was ontwerper en zetter van glas-inloodramen. Ze had een oudere broer, een jongere broer en een jonger zusje. In 1914 kwam het gezin in onze stad wonen op het toenmalige adres Binckhorststraat 23. Na twee jaar zijn ze verhuisd, onder andere naar de Ternootstraat, om in 1931 in de François Valentijnstraat 95 te gaan wonen. Floortje ging in 1916 naar de gemeentelijke school op het adres Vlietstraat 10. Deze school is in 1928 opgeheven en het gebouw is tijdens het bombardement op het Bezuidenhout verloren gegaan. Later werd ze modiste, zoals uit een akte uit 1931 blijkt. Wanneer Floortje lid geworden is van een korfbalvereniging heb ik niet kunnen achterhalen. Wél weet ik dat ze bij de Haagse Korfbalvereniging Voorwaarts is gaan spelen. Deze vereniging is in 1919 opgericht en in 1992 gefuseerd met Ons Eibernest. Ze heeft in ieder geval van 1923 tot 1931 bij

deze korfbalvereniging gespeeld, zoals uit diverse krantenartikelen blijkt. Zo kom ik haar naam tegen in De Avondpost, de Haagsche Courant en het NRC. Ook tijdens de door de Haagsche Korfbalbond georganiseerde atletiekwedstrijden stond ze haar mannetje of liever haar vrouwtje. Bij de onderdelen verspringen met aanloop, balverwerpen en zestig meter hardlopen eindigde ze steevast in de voorste regionen. Ze is in 1931 getrouwd en kennelijk was dat voor haar voldoende reden om met het korfbal te stoppen.

Korfbal wordt volkomen ten onrechte wel eens als een truttige sport gezien. Truttig in de betekenis saai, sloom en kneuterig. Alleen al het feit dat jongens en meisjes, vrouwen en mannen

samenspelen is uniek in de sportwereld. Daarnaast moeten de spelers echt samenspelen omdat je niet mag lopen met de bal. U begrijpt dat ik na het schrijven van dit artikel nog trotser op mijn moeder ben dan ik al was.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Floortje, mijn moeder

Afscheid nemen van wie iemand in essentie was.

In Essentie uitvaarten helpt je hierbij, we lopen samen een stukje op, tot zover als nodig is.

Merlijn Berkhout-Schippers
Integer, betrouwbaar, persoonlijk

070 - 2210499
merlijn@inessentieuitvaarten.nl
www.inessentieuitvaarten.nl

24/7
bereikbaar

VERZAMELBOX

ZES STRIPBOEKEN IN EENMALIGE
HARDCOVER UITVOERING,
GENUMMERDE OPLAGE!

GA NAAR
WWW.HAAGS.NL
EN BESTEL!

Programmageds Omroep West

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

89.3 Radio West maandag t/m vrijdag

06.00 uur West Wordt Wakker Nieuws uit de regio en van daarbuiten, met Tjeerd Spoor en Jorinda Teeuwen.

10.00 uur Aan de Bak Gezellig programma met Patrick van Houten.

12.00 uur Menno in de Middag Menno Tamming serveert een afwisselende lunch met het nieuws uit de regio, leuke prijzen en gasten uit de wereld van theater, film, muziek en televisie.

14.00 uur Muziek aan Zee Marjolein Visser draait heerlijke muziek.

16.00 uur West komt Thuis Melle Tuik neemt de dag met je door en draait fijne muziek. (tot 19.00 uur, daarna non-stop muziek).

89.3 Radio West zaterdag

09.00 uur UIT! Rogier van der Zanden geeft je uitgaanstips.

12.00 uur Broodje Bral Sjaak Bral neemt de actualiteit met je door.

14.00 uur Zuid-Holland Sport Met alle topamateur voetbalwedstrijden die in Zuid-Holland worden gespeeld.

18.00 uur Muziek voor Volwassenen Johan Derksen draait blues, country en americana (tot 21.00 uur, dan non-stop muziek).

89.3 Radio West zondag

07.00 uur Klassiek op West (herhaling om 21.00 uur) Aad de Been draait bekende en onbekende klassieke- en wereldmuziek.

09.00 uur UIT!

10.00 uur Muziek van alle Tijden (herhaling om 17.00 uur) Pieter Kuipers draait muziek op verzoek.

12.00 uur Adres Onbekend Zoektochten naar uit het oog verloren bekenden, met Ron Kas.

14.00 uur Vroeger werd Later Ron Davids haalt met luisteraars herinneringen op. (tot 17.00 uur, daarna non-stop muziek).

19.00 uur Muziek voor Volwassenen Met Johan Derksen (tot 21.00 uur).

TV West maandag t/m vrijdag

Dagprogramma's vanaf 17.00 uur: (daarna herhalingen)

ma: The Mall Serie over de bouw van het winkelcentrum in Leidschendam.

di: Team West Opsporingsprogramma met Kirsten van Dissel.

Zeegezichten Reeks mini-documentaires over de invloed van de zee op kunst in Den Haag.

wo: Eruit op de Buis Met op 9/2 een rondleiding door het Boomkwekerijmuseum in Boskoop en op 15/2 door het Mauritshuis in Den Haag.

do: Zo doen wij dat, waarin we binnenkijken bij bijzondere bedrijven. Met op 10/2 het Nederlands Forensisch Instituut en op 17/2 een bedrijf dat zonnepanelen maakt voor in de ruimte.

vr: Hart voor Muziek Zing mee met Hollandse muziek.

17.30 uur TV West Nieuws

17.45 uur Weer Het weerbericht met Huub Mizze en Laura van der Blij.

TV West zaterdag

07.30 uur TV West Weekoverzicht

17.00 uur Westdoc Met op 12/2 het **Valentijnsconcert** met optredens van Mike Peterson, Sharon Doorson en Samantha Steenwijk. Op 19/2 de documentaire **Haags Kind in de Tweede Wereldoorlog** waarin negen ouderen vertellen over hoe zij WOII in Den Haag beleefden.

TV West zondag

09.00 uur Hoop & Leven De universele kerk van Gods Rijk.

17.00 uur Westdoc (herhaling zaterdag)

20.00 uur TV West Sport met een overzicht van de gespeelde wedstrijden in het topamateurvoetbal in de regio.

Alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden op Omroepwest.nl of in de gratis Omroep West app.

6 edities voor maar € 20,-!

Maak jezelf of een (oud) Hagenaar blij met een proefabonnement op De Haagse Tijden!

JA, ik neem een abonnement of geef er een cadeau en ontvang iedere 14 dagen de krant in de brievenbus. Ik maak het bedrag over op NL08 RABO 0129 9222 93 t.n.v. Brückel Reclame BV.

Uw naam: _____
Telefoon: _____
E-mailadres: _____

Naam ontvanger: _____
Straat + huisnr.: _____
Postcode + Woonplaats: _____

- ☐ Proefabonnement Nederland 6 edities € 20,00
☐ Halfjaarabonnement Nederland € 40,00
☐ Jaarabonnement Nederland € 75,00
☐ Jaarabonnement buitenland € 95,00

Deze actie is geldig voor abonnementen afgesloten tot 22 februari 2022.

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar:
De Haagse Tijden, Laan van Meerdervoort 174, 2517 BH Den Haag
of mail de gegevens naar: dehaagsetijden@bruckel.nl

De mooiste busreizen

Gewoon perfect geregeld.

Ontdek het veelzijdige Kent 6-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebhyt06	vanaf p.p. € 429
De verrassende Veluwe 6-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebhsh02	vanaf p.p. € 499
Alpirsbach in het Zwarte Woud 8-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebalp01	vanaf p.p. € 649
Bergen en dalen in Tirol 8-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebtel02	vanaf p.p. € 719
Rondje om het Lago Maggiore 10-daagse busreis www.dejongintra.nl/ebprm07	vanaf p.p. € 739

Vraag onze **nieuwe** brochure aan:
www.dejongintra.nl/brochures

www.dejongintra.nl/busreizen

Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

Reissom excl. € 19,50 reserveringskosten, € 2,50 Calamiteitenfonds en SGR bijdrage van € 5 p.p.

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Presentatie 'reizen' door de Haagse Kunstkring

De jaarlijkse ledenpresentatie van de vier afdelingen van de Haagse Kunstkring vindt dit jaar plaats in februari. Veel kunstenaars hebben een reis verbeeld, verklankt of verwoord. Ze bezochten romantische oorden of exotische bestemmingen. Ze reisden in de geest of fantaseerden over ongekende bestemmingen. En nu, nog altijd niet verlost van de pandemie, is reizen niet meer wat het geweest is. Het kon even helemaal niet, nu voor een deel weer wel. Maar willen we het nog?

Nemen we genoeg met heimwee naar reeds lang geleden gemaakte tochten? Of kijken we opnieuw reikhalzend uit naar het moment dat die uitgestelde trip eindelijk mogelijk wordt. Of kiezen we, misschien meer dan vroeger, voor de reis naar binnen, naar waar we vrij zijn en onbeperkt in onze verbeelding. De tentoonstelling van de afdelingen Beeldende Kunst en Design & Architectuur is te zien van 2 t/m 27 februari. De presentaties van de afdelingen Letteren, Theater en Film en Muziek staan gepland op vrijdagavond 18 februari in de Bovenzaal.

Wanneer & waar: t/m 27 feb & 18 feb, Haagse Kunstkring, Denneweg 64
Meer info via www.haagsekunstkring.nl

The Usual Suspects - Moments with Matangi

Matangi wil het publiek lostrekken uit deze wereld van prikkels en impulsen met een eigentijdse interpretatie van twee klassiekers; Haydn's kleurrijke *Sonnenaufgang* en Schuberts explosieve *Rosamunde*. In deze tijd waar alles achter een paar clicks binnen handbereik ligt, in de wirwar van snelle smartphones, pop-up concerten en Twitter-composities, wil Matangi het publiek lostrekken uit deze wereld van prikkels en impulsen en ze laten terugkeren naar de klassieken. Met kennis van de klassieke traditie geven de Matangi's een eigentijdse interpretatie van de klassiekers *Sonnenaufgang* (Haydn) en *Rosamunde* (Schubert). Dompel je onder in de muzikale wereld van deze twee meestercomponisten en laat je overweldigen door hun tijdloze schoonheid.

Wanneer & waar: vr 18 feb, 20.30u, Nieuwe Kerk, Spui 175
Meer info via www.matangi.nl

Haags Verhaal in 136 groepsportretten

Atrium City Hall heropent het Atrium met een typisch Haagse foto-expositie: *Haags Verhaal in 136 groepsportretten*. Haagse stadsfotograaf Piet Gispen fietste de afgelopen twee jaar 1.400 kilometer kriskras door Den Haag om ruim 3.000 Haagse inwoners vast te leggen in beeld. Iedereen wil erbij horen en gezien worden, is het idee achter de fototentoonstelling. Met dit project voor de inwoners van Den Haag wil Haags Verhaal (een maatschappelijk initiatief dat bruggen slaat tussen mensen en gemeenschappen) mensen verleiden om in de geborgenheid van hun familie en gemeenschap de grens over te steken naar een andere wereld door in hun eigen stad te kijken. *Den Haag in 136 groepsportretten* laat de trots, veerkracht en veelzijdigheid zien van de mensen die van de hofstad een levendige stad maken. Het is een visitekaartje; zo ziet Den Haag er anno 2022 uit.

Wanneer & waar: t/m woe 16 feb,
Atrium City Hall, Spui 70
Meer info via www.atriumcityhall.nl

Friday Night Jazz at the Marriott

Onder artistieke leiding van drummer Hans Braber en onder auspiciën van de stichting Jazz at the Club worden onder de titel *Friday Night Jazz at the Marriott* jazzconcerten georganiseerd. Hans Braber (drums), Rob van Bavel (piano) en Frans van Geest (bas) vormen dit najaar de min of meer vaste begeleidingsgroep van diverse solisten. Op vrijdag 11 februari treedt klarinettist/saxofonist Sjoerd Dijkhuizen op in het Marriott The Hague Hotel. Hij wordt begeleid door pianist Rob van Bavel, bassist Frans van Geest en drummer Hans Braber. Dit concert vindt plaats in de reeks *Friday Night Jazz* en wordt georganiseerd door de Stichting Jazz at the Club. Het kwartet speelt bekende en onbekende standards in het bebop-idioom.

Wanneer & waar: vr 11 feb, 19.00u, Marriott The Hague Hotel, Johan de Wittlaan 30
Meer info via www.jazzattheclub.nl

Tentoonstelling De Ontmoeting

Vanaf maandag 14 februari (t/m 2 april) is in de Bibliotheek aan de Vliet in Rijswijk de tentoonstelling *De Ontmoeting* te bekijken. Delftse kunstenaars uit Bacinol en kunstenaars die aangesloten zijn bij de Rijswijkse stichting Arti-Shock ontmoeten elkaar. Bacinol is een atelier van kunstenaars, ontwerpers en creatieve bedrijven uit Delft. Diverse koppels, bestaande uit een Delftse en een Rijswijkse kunstenaar, maakten samen kunst en verkenden elkaars grenzen. *De Ontmoeting* gaat over een nadere kennismaking tussen de twee gemeenten, maar ook over het spannende proces van Rijswijkse en Delftse kunstenaars die samenwerken. Verschillende technieken en visies komen zo samen in een reeks kunstwerken. De tentoonstelling is gratis te bezichtigen tijdens de openingstijden van de Bibliotheek.

Wanneer & waar: ma 14 feb - za 2 apr, Bibliotheek aan de Vliet,
Generaal Eisenhowerplein 101 (Rijswijk)
Meer info via www.bibliotheekaandevliet.nl

Film Mr. Turner en lezing

De film *Mr. Turner* verhaalt over de laatste jaren van de Britse kunstenaar J.M.W. Turner, die leefde van 1775 tot en met 1851. Hoewel het een gerenommeerd kunstenaar was, werd hij verbannen als lid van de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten. Hij woonde samen met zijn vader, die zowel zijn assistent als huishouder was, en maakte deel uit van de aristocratie, bezocht bordelen en haalde inspiratie uit zijn vele reizen. Zijn roem zorgde er echter niet voor dat hij bespaard bleef van publieke spot en sarcasme. Omdat theater Ludens de filmvertoningen een extra impuls wilde geven, hebben zij kunsthistorica Anne Marie Boorsma gevraagd om voorafgaande aan de film een lezing/introductie te houden. Anne Marie attendeert u op feiten die normaliter (misschien) niet zouden zijn opgevallen.

Wanneer & waar: do 10 feb (14.00u lezing, 15.00u film), Theater Ludens, Burgemeester Feithplein 95 (Voorburg)
Meer info via www.theaterludens.nl

Herinneringen moet je koesteren

Alweer een verjaardag achter de rug. Inmiddels ben ik 93 jaar en dat is stokoud; ik ben 'vooroorlogs'. Wie kan zich die vooroorlogse tijd herinneren? Dat zijn er niet veel meer. Graag zou ik een paar herinneringen willen delen vanuit het oogpunt van een Haags jongetje. Zo was daar het jaarlijkse circus op het Malieveld, met bekende internationale namen, zoals Mikkenie, Sarrasani en Strassburger. Dan trok een stoet door de stad voor de reclame, met wat beesten en clowns. Vooral de mannen op lange stelten met hoge hoeden op maakten indruk; zij keken zo op de eerste etages naar binnen. Langs het Malieveld reed de blauwe tram naar Scheveningen of - de andere kant uit - naar Voorburg, Leiden en verder.

Ik herinner mij de geboorte van Beatrix. Herauten kwamen te paard, in fraaie kledij. Wie weet nog wat een heraut is? Ze hielden halt op de hoek van jouw straat en kondigden luidkeels de geboorte aan, voorlezende van een groot vel papier. Op Koninginnedag, dat was toen op 31 augustus, maakten we zogenaamde erepoorten van serpentines. Op Scheveningen liepen de meeste vrouwen nog in klederdracht door de straten met een mand aan de arm, om vis te verkopen. Alleen verse vis! Geen kibbeling of lekkerbek. 's Zomers was er elke donderdagavond vuurwerk, waar duizenden mensen op af kwamen. Dan reden er extra trams en er was ook nog een treinstation.

De straten bestonden uit kinderkoppen, met aan de zijkanten een wat gladdere strook van bakstenen voor de fietsers. Asfalt was er toen nog weinig. Tussen die kinderkopjes waren de naden gevuld met paardenpoep. Er waren namelijk veel paardenwagens; in voorname straten hoorde je het voortdurende geluid van ratelende wagens en paardenhoeven. Langs de straten werd veel uitgevent; de bakker kwam dagelijks langs en de melkboer schonk de gewenste hoeveelheid volle of taptemelk in jouw pannetje. Een kluit roomboter werd gewogen en in vetvrij papier gewikkeld. Groenteboeren verkochten hun verse waren. Ook waren er de kolen-, olie-, lorren-, en schillenboeren. Je kon achter zo'n wagen gaan hangen om een stuk mee te liften. Onze voorkeur had zo'n schaarse wagen met rubberbanden. De voerman probeerde je dan met zijn zweep weg te jagen.

Overall was er nog volop ruimte en als kind was je vooral buiten

Haringverkoop door een Scheveningse vissersvrouw in klederdracht, 1961. Foto: Thuring, collectie Haags Gemeentearchief

aan het spelen met vriendjes en vriendinnetjes. Voetballen op straat en dan oppassen voor een 'bink', die op de fiets wel eens door jouw straat kwam en zo je tennisbal afpakte. Er waren veel straatmuzikanten, zelfs een piano op een bakfiets en draaiorgels natuurlijk. Als je boven woonde gooide je een muntje, wat de man behendig in zijn hoed opving. Een bijzonder voertuig had de 'scharensleep'. Een soort bakfiets met bovenop een groot wiel onder een dakje, waartegen de messen en scharen werden geslepen. Het wiel werd aangedreven via een pedaal en een krukas. De beste man belde overall aan.

In de lucht vlogen kleine vliegtuigen van het nabije Ypenburg. Stuntvliegers maakten hun 'loopings', reclamevliegtuigen schreven met rook in de lucht, zweefvliegtuigen werden omhooggetrokken en dan zag je ze losgaan. Ook ik heb die zeppelin boven Den Haag gezien. Niet lang daarna is deze ontploft in Amerika, wereldschokkend. Op

stille plekken kon je de leeuwen- riken horen; "het zijn hoogvliegers", zei een vogelkenner, je zag ze niet. Dankzij deze man kreeg ik voor het eerst aandacht voor de natuur. 's Nachts zag je de Melkweg heel duidelijk. Vleermuizen fladderden hun rondjes in de schemering. Alles midden in de grote stad Den Haag.

Ik zat eens met een vriendje op de stoeprand van de Rijswijkseweg met een blocnote en een potlood autonummers te noteren. Het was een strijd om er zoveel mogelijk te verzamelen en het liefst bijzondere, van andere provincies, wat te zien was aan het nummer. Het wei-

Vliegveld Ypenburg, vliegdemonstraties met veel publieke belangstelling, 1930. Foto: Verenigde Fotobureaux, collectie Haags Gemeentearchief

Circus Frans Mikkenie op het Malieveld, een act met olifanten, 1952. Foto: Thuring, collectie Haags Gemeentearchief

nige verkeer vanuit Amsterdam en Leiden richting Rotterdam moest door het centrum van Den Haag; over het Plein, de Poten en het Spui. Wij waren geen vliegtuigspotters - een woord dat toen nog niet bestond - maar zogeheten autospotters. Rondom het Plein reed overigens nog een tram naar Delft of Voorburg. Er waren nog geen gezellige terrassen, een fenomeen dat nog niet bestond in onze contreien.

Ik herinner mij nog een witte begrafenistoet met veel paarden (Emma of Hendrik, 1934) over de Rijswijkseweg, op weg naar Delft. Ik zat op de schouder van mijn vader, en de mensenmenigten reikten tot in de zijstraten. Slimmeriken verkochten periscopen van karton. Op de Prinsegracht had je een markt. Een van de kantoorgebouwen had het opschrift: 'Maatschappelijk Hulpbetoon'. Onvergetelijk die naam. Ik zat achterop de fiets bij mijn vader, die daar moest zijn. Hij was werkloos en alle werklozen moesten daar 'stempelen'. Op gezette tijden moesten de mannen een stempel in een boekje laten zetten, als bewijs dat ze niet ergens stiekem een baantje hadden. En dan kreeg je steun; je was een zogeheten 'steuntrekker'. Voor het gebouw stond altijd een grote groep mannen met elkaar te praten en te kankeren, neem ik aan. Iedereen droeg een hoofddekse; hoeden of petten en een enkele strohoed. Die strohoed was een grote mode geweest, maar was langzaam aan het

verdwijnen. Soms zag je nog zo'n strohoed in de voorbijgang. De man behoorde daarbij dan ook elegant met een wandelstok te paraderen.

Dan nog de stoomtram langs de Loosduinsevaart. Schuiten uit het Westland, onderweg naar de veiling. De man liep op de wal met een lange paal. Die paal stak in een gleuf op de boot, haaks op de vaarrichting en duwen maar. Bij een brug ging de paal eruit en voorbij de brug weer erin. Zwaar werk was dat, en die mannen liepen behoorlijke afstanden (en moesten ook nog terug). De vuilnisauto werd voorafgegaan door een man met een ratel. De huisvrouwen, die altijd thuis waren, konden dan snel hun huisvuil buiten zetten. Later kreeg je metalen eenheidsbakken die door de mannen in de wagen werden getild. Tijdens hete zomers kwam af en toe een 'sproeiwagen' langs, die aan weerszijden van de straat water sproeide. Dan dook je snel een portiek in of werd je kleddernat.

Ten slotte nog iets over lekker eten: er waren nog geen mogelijkheden om Italiaans, Chinees of Indonesisch te eten. Mijn vader had een winkel in 'delicatessen', wat nu een snackbar zou worden genoemd. Kroketten, gehaktballen, zure bommen, ijs, slaatjes; alles werd zelf gemaakt. Hij had geen koelkast, wel een ijskast. Eens per week kwam een auto van het slachthuis ijsstaven bezorgen. Patat zag je vrijwel niet. Dat werd alleen in de restaurants gegeten, maar daar kwam ik nooit. Helaas liep het met die winkel mis in de crisistijd.

Ik hoop dat lezers zich hebben herkend in mijn verhaal en ben erg benieuwd naar eventuele aanvullingen...!

Frans Mutsaers
fmteh@tele2.nl

1 SUDOKU

	9		7		5		8	6
4						1		
			6	2				
								1
3		1			8		2	
9						8		
1	7	9					6	
					3			
		2					1	7

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken.

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

U kunt de oplossingen tot 17 februari mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl.

Oplossingen vorige editie:
Sudoku: 4
Zweedse puzzel: Stampot
Kruiswoordpuzzel: Katenspek

Win een houten Baseball wandbord

Een leuk bord voor aan de muur van 38 cm groot, t.w.v. € 37,95.
Wij geven maar liefst twee van deze borden weg!

Verkrijgbaar bij de Fifties Store www.fiftiesstore.nl
Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2 KRUISWOORDPUZZEL

	1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11	
12								13					14
15				16		17		18			19		
20			21		22		23			24		25	
26		27		28		29				30		31	
		32			33			34	35				
			36					37					
38		39				40		41			42		43
44	45				46	47			48			49	
50					51				52			53	
54		55		56				57		58		59	
60			61					62		63			
	64						65						

Horizontaal: 1 moedig 6 schaaldier 12 riem 13 monster 15 een zekere 16 drinkbakje 18 deel v.e. naald 19 afslagplaats bij golf 20 boksterm 22 windrichting 25 Frans lidwoord 26 inham 29 hoofdgroet 30 jaargetijde 32 haarkleur 34 waakzaam 36 op de wijze van 37 plechtige gelofte 39 harde wind 41 tromp 44 vergissing 46 takje 48 deel van Engeland 50 slee 51 woonplaats 53 dierengeluid 54 herkauwer 56 Engels bier 57 kern 59 Turks bevelhebber 60 stierenvechter 62 sportman 64 vleesgerecht 65 tennisterm.

Verticaal: 1 bloedgever 2 vlaktemaat 3 per dag 4 schrijfgerei 5 geestdrift 7 kleur 8 nauw 9 en dergelijke 10 gezond 11 verbouw 12 tropische hagedis 14 werkelijk 17 gewicht 18 zwaardwalvis 21 betrekking 23 onzes inziens 24 verbond 27 getijde 28 gevaarte 30 roofdier 31 deel v.d. bijbel 33 grappenmaker 35 deel v.h. oor 38 bloot 39 Sovjet-Unie 40 honingdrank 41 speelgoed 42 gulden 43 Russisch heerser 45 breekbaar 47 nummer 49 intiem 51 overal 52 vorstentitel 55 jaartelling 56 papegaai 58 voorzetsel 59 houding 61 oude lengtemaat 63 Europese Unie.

30	53	55	42	1	9	41	45	65	53	63	10
----	----	----	----	---	---	----	----	----	----	----	----

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Fifties Store.

De klok van een echte Schellak 78 Toeren Plaat gaat naar:
Inge Streef te Voorburg

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

3 WOORDZOEKER

R	E	T	L	I	F	R	U	E	L	K	R
H	C	E	P	O	T	U	A	T	I	Z	U
R	K	A	P	A	P	A	D	R	A	K	
R	E	M	M	U	N	X	T	E	I	G	A
E	L	T	R	P	U	S	T	M	R	E	L
T	N	E	T	S	I	S	N	O	C	N	I
E	E	T	B	U	O	N	Z	E	E	I	U
M	R	M	V	O	R	A	G	D	K	V	L
V	E	K	R	I	N	G	I	G	R	A	L
D	N	O	V	A	N	E	S	S	A	L	K
K	O	P	P	E	L	I	N	G	A	S	U
C	P	E	O	T	S	A	E	H	G	T	T

Alarm	Klassenavond	Meter	Rooster
Autopech	Kleurfilter	Nazorg	Slavin
Campinggast	Koppeling	Nobel	Stoep
Egaal	Kraag	Nummer	Taxus
Grutter	Kring	Pappa	Vuistdik
Inconsistent	Leiden	Poneren	Zagen
Kelner	Luilak	Puree	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

BENNIES FIFTIES
500M² SHOWROOM
NAMENSESTRAAT 73
SCHEVENINGEN

Discover the Fifties in Scheveningen!

MEER DAN 25.000 VINTAGE EN RETRO PRODUCTEN ONLINE & IN DE WINKEL!

WWW.FIFTIESSTORE.NL

Deze stad *verdient* **beter**

LIJST
1

Hart voor Den Haag
 Groep de Mos